

З ФОНДІВ МУЗЕЮ
НАРОДНОЇ АРХІТЕКТУРИ
ТА ПОБУТУ У ЛЬВОВІ

Сокальська вишивка

Сокальська вишивка

З ФОНДІВ МУЗЕЮ
НАРОДНОЇ АРХІТЕКТУРИ
ТА ПОБУТУ У ЛЬВОВІ

УДК 746.3(477.83)
ББК Щ 126.91 (4Ук-4Лві)
Г 124

Г 124 Сокальська вишивка: [Альбом] / Гаврилів Наталія
Львів: АПРІОРІ, 2018. – 28 с. : іл.

ISBN 978-617-629-280-7

В альбомі представлено фотографії, схеми орнаментів і кроїв давніх сокальських сорочок з фондової збірки Музею народної архітектури та побуту у Львові.

Видання розраховане на викладачів і студентів художніх навчальних закладів, дослідників української вишивки, майстринь і широкого кола шанувальників народного мистецтва.

ББК Щ 126.91 (4 Ук - 4 Лві)

Видавець:

Юрій Николишин

Заступник директора:

Святослав Шот

Редактор:

Ілько Лемко

Тамара Андрієвська

Автор концепції:

Роман Назаровець

Автор, упорядник, підготовка матеріалів:

Наталія Гаврилів

Дизайн, верстка, підготовка матеріалів:

Наталя Крістева

Фото:

Руслан Сірий

Іван Шумик

Святослав Фот

ISBN 978-617-629-280-7

© Назаровець Роман, 2018

© Гаврилів Наталія, 2018

© “Апріорі”, 2018

Scan by
Tetyanka_

У кінці XIX ст. в Україні окреслились неповторні осередки вишивального мистецтва з чітко вираженими відмінностями.

Величезна палітра їх виникла на Львівщині. Це яскрава Яворівщина, вишукана червоно-вишнева Жидачівщина, ніжна Жовківщина, барвисто-сонячний Городок, чорна з вкрапленням червоного Дрогобиччина та чорно-біла Сокальщина.

Сокальська вишивка виділяється як важливе художньо-орнаментальне явище. В альбомі представлено найкращі зразки орнаментів давньої вишивки, які прикрашали сорочки мешканців цього краю на поч. XX ст., що зберігаються у фондовій збірці Музею народної архітектури та побуту у Львові. Сюди ж увійшли замальовки зібрані автором, зібрані під час відряджень в села Сокальського району, а також типи крою сорочок та способи їх оздоблення, які є характерними для цього осередку.

В означений період сорочки на Сокальщині шили вручну з лляного або конопляного доморобного полотна, згодом – з фабричного. Вони мали уставковий крій (плечові вставки розширювали цю частину сорочки). Рукави були прямими і шилися з підрукавними клинами «цвиклами», подекуди їх викроювали разом з рукавами. Переважно рукави завершувались широкими манжетами «дудами», рідше – вузькими. Пазушний розріз був глибокий (до пояса) і зав'язувався вгорі на червону вовняну стяжку «гарасівку», пізніше він заціпався на гудзики.

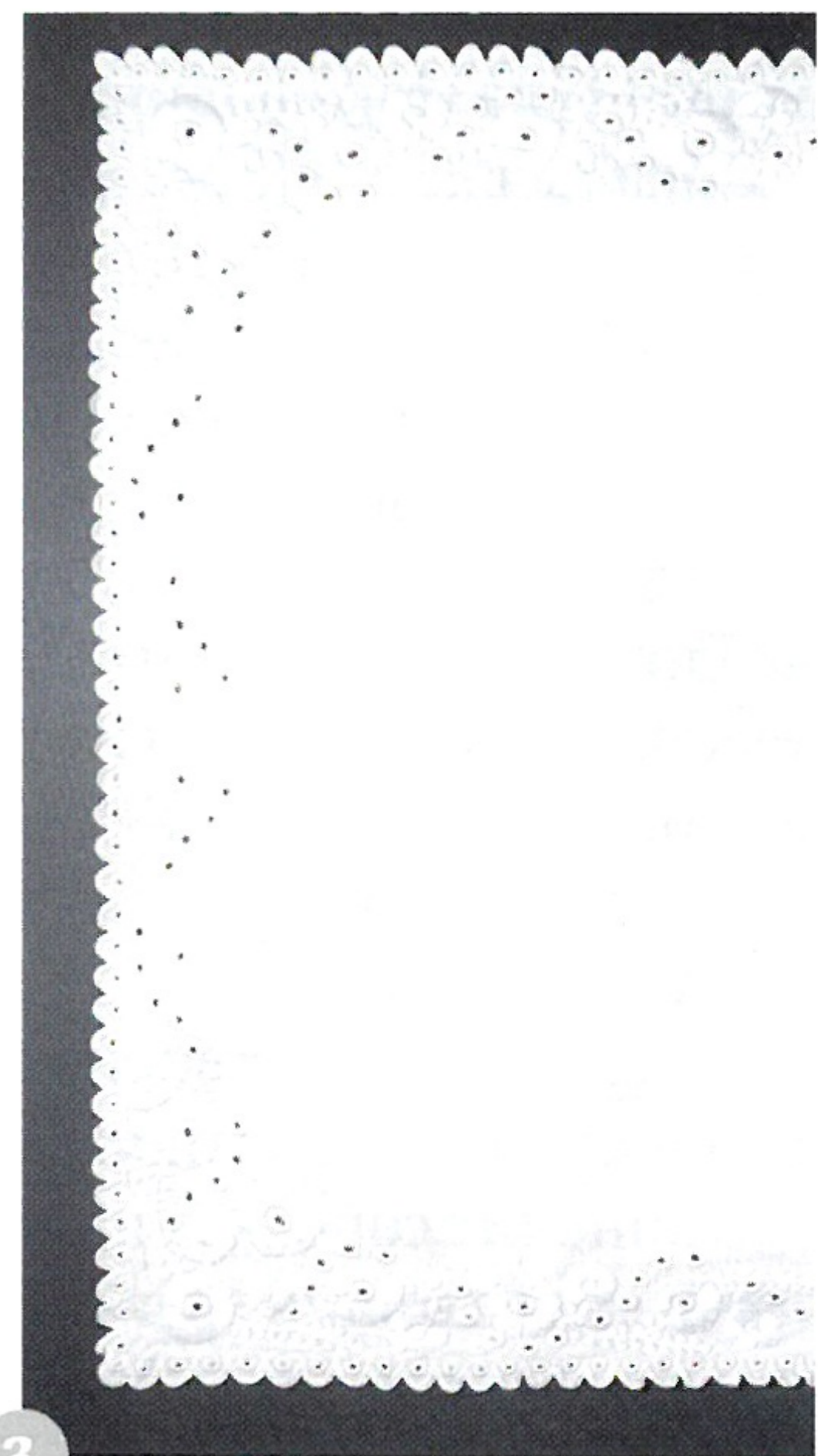
Локальною особливістю сокальських сорочок є широкий прямокутний комір (27+30 см, 30+35 см). В чоловічих сорочках коміри менші, іншої форми: стоячий комір, або стійка, прямокутний вилочистий комір зі стійкою.

В жіночих сорочках найбільш орнаментували рукави. Система розміщення декору була тридільною: уставка, манжети і площина рукава між ними. Вишивали лляними, конопляними, вовняними нитками, які вибілювали або фарбували природними барвниками. Вишивка була одноколірною. Чорний – основний колір вишиття, характерний для сокальських сорочок. На білому тлі тоненького полотна чорними нитками вишивали різними техніками: дрібним хрестиком, стебнівкою, позаголковим швом, гаптуванням, зубцюванням, петлевим швом. Для сполучення окремих частин сорочки вживалася декоративна мережка: «кіска», «кривулька», «зубчик», «мережка триразна», «єднеста».

Давніші орнаменти – прості, геометричні. Вже з кінця XIX – на початку XX ст. відбувається перехід до рослинного взору з мотивами стилізованих квітів, пуп'янків та листочків, взятих з природи. Часто в одній сорочці гармонійно поєднувалися рослинні і геометричні орнаменти, а найдавніша техніка гладі (гапту, настилування) білими нитками органічно співіснувала з дрібними хрестиковими мотивами.

У 20-х роках XX ст. до традиційної чорно-білої барви поступово вливаються золотисто-жовті тони, які згодом доповнюються зеленуватими, червоними, синіми. Ця гама починає витісняти класичну чорну.

Великий вилочистий комір, дрібний хрестик, стебнівка в 2-3 ряди, вишита чорними, іноді білими і сірими вошеними нитками, яка надає чіткого графічного завершення всім деталям, об'ємно-рельєфне викінчення елементів обкидним швом (переважно чорними нитками) використання дрібних чорних, рідше кольорових, гудзиків – це і є ті особливі риси сокальських сорочок, за якими впізнаємо їх серед розмаїття українських вишиванок.

1. Жіноча весільна сорочка з с. Вербіж, поч. ХХ ст.

Пошита з домотканого льняного полотна, уставкова. Збирана навколо горловини. Комір великий вилочистий, прямокутної форми. Прямі рукави дрібнорясовані в широкі прямокутні манжети «дуди». Пазушний розріз глибокий, закладається та застібається гудзиками.

Шви: хрестик, стебнівка, гладь (гаптування, настилування)

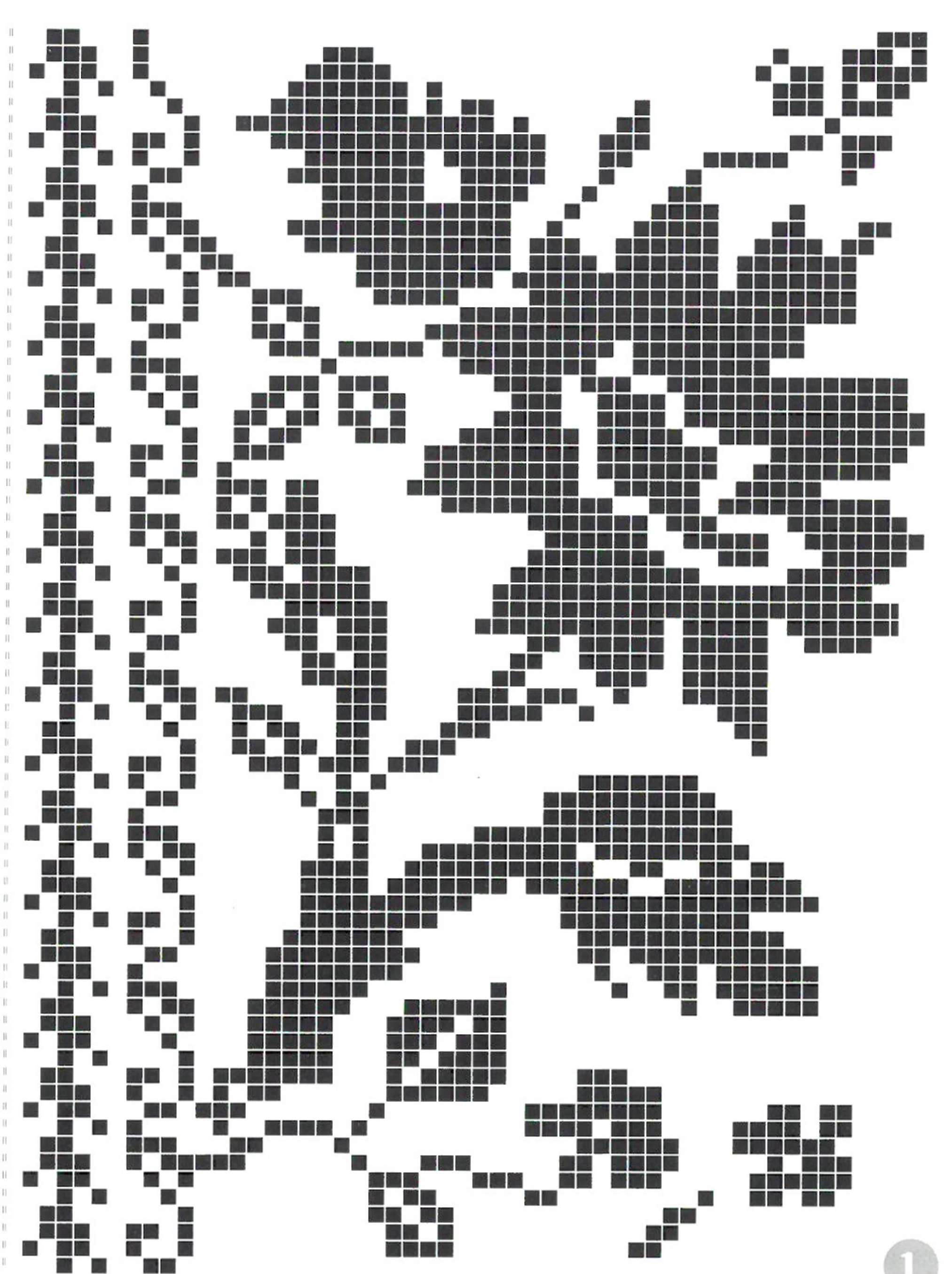
2. Фрагмент вишивки рукава

Шов: хрестик

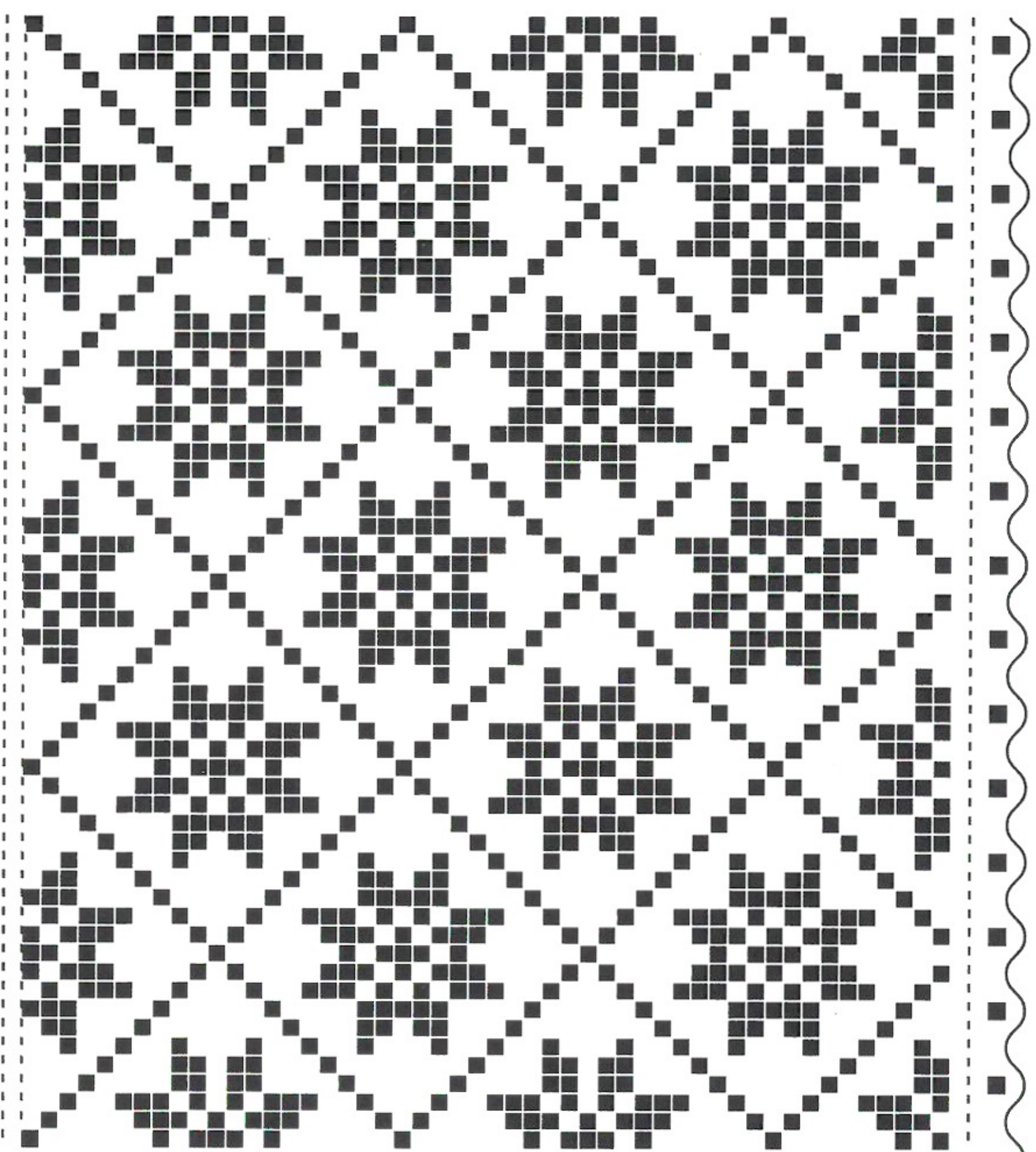
3. Комір.

Гладь і виколювання, зубцювання

Scan by
Tetyanka

1

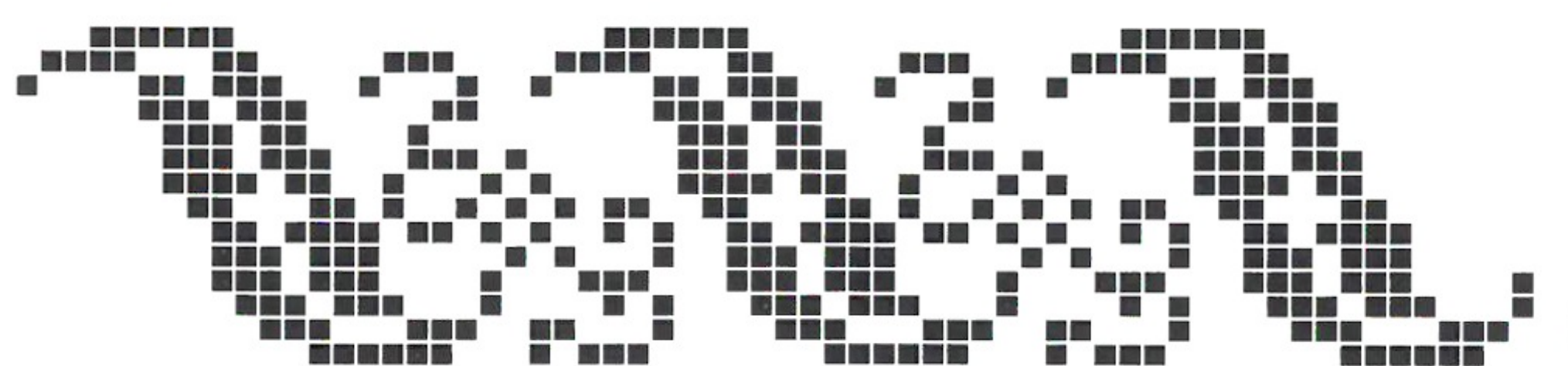
2

3

4

1. Фрагмент орнаменту на уставиці

2. Орнамент на рукаві

3. Орнамент (взір) на рукаві

4. Фрагмент манжета

5. Фрагмент орнаменту рукава сорочки

1

2

3

4

5

1. Сорочка дитяча з с. Свитязів. 30-ті роки ХХ ст.

Пошита з домотканого льняного полотна, уставкова. Збирана навколо горловини. Комір великий виложистий, прямокутної форми. Прямі рукави дрібнорясовані в широкі прямокутні манжети «дуди». Пазушний розріз глибокий, закладається та застібається гудзиками.

Шви: хрестик, стебнівка, зубцювання петлевим швом, з'єднувальний (змережування)

2. Комір.

Шви: хрестик, стебнівка, обкидний

3. Уставка і рукав із з'єднувальним швом (змережування)

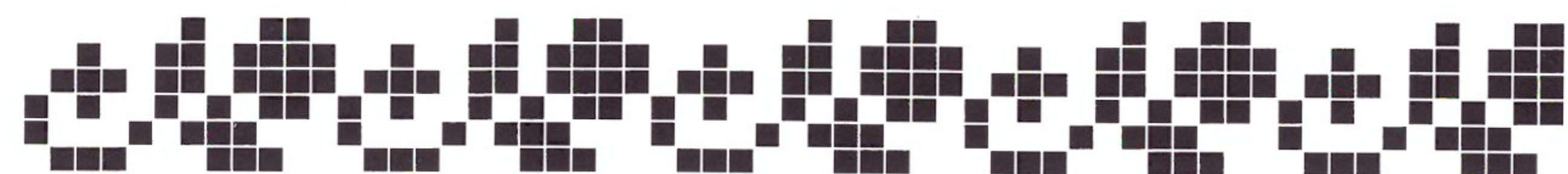
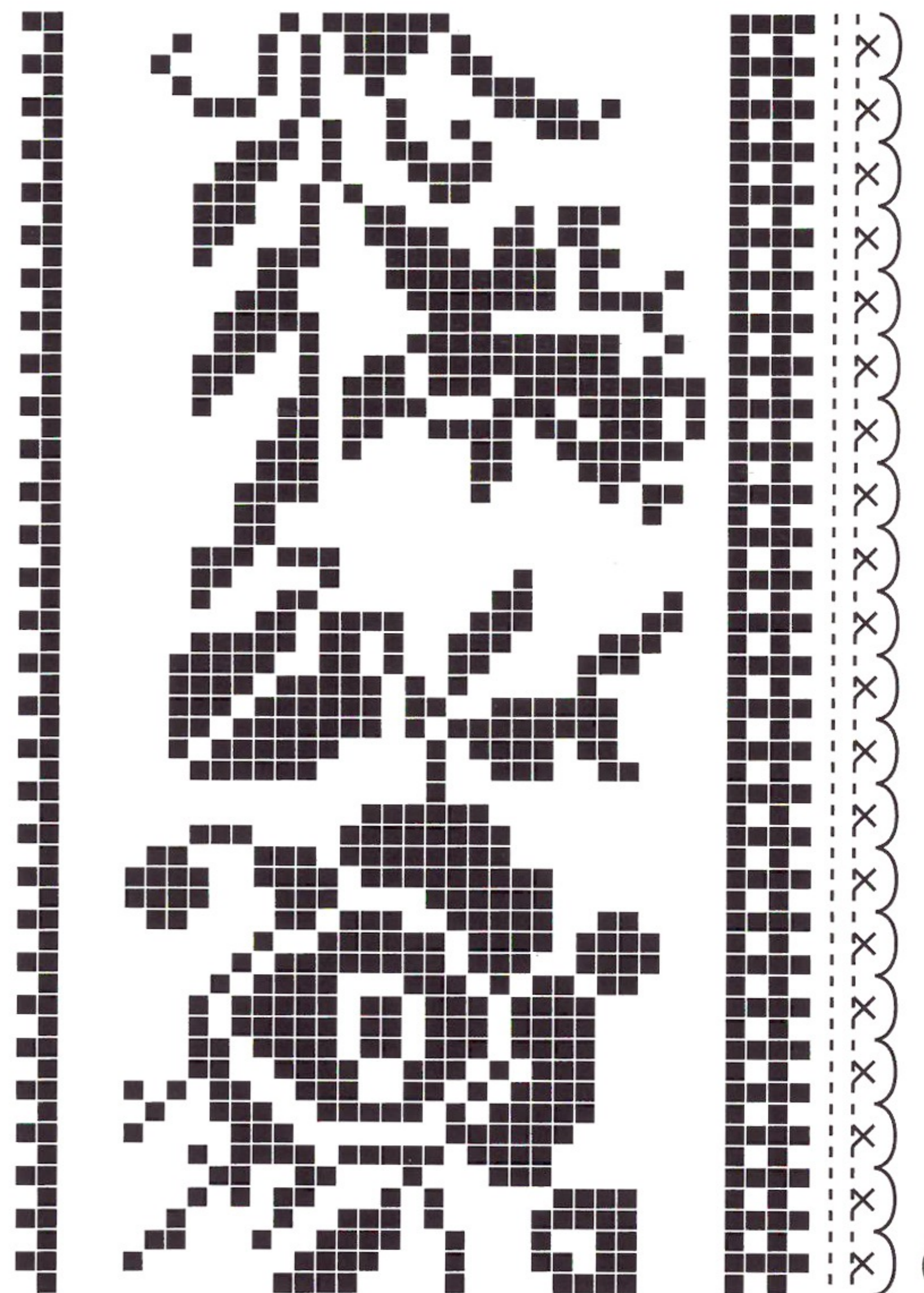
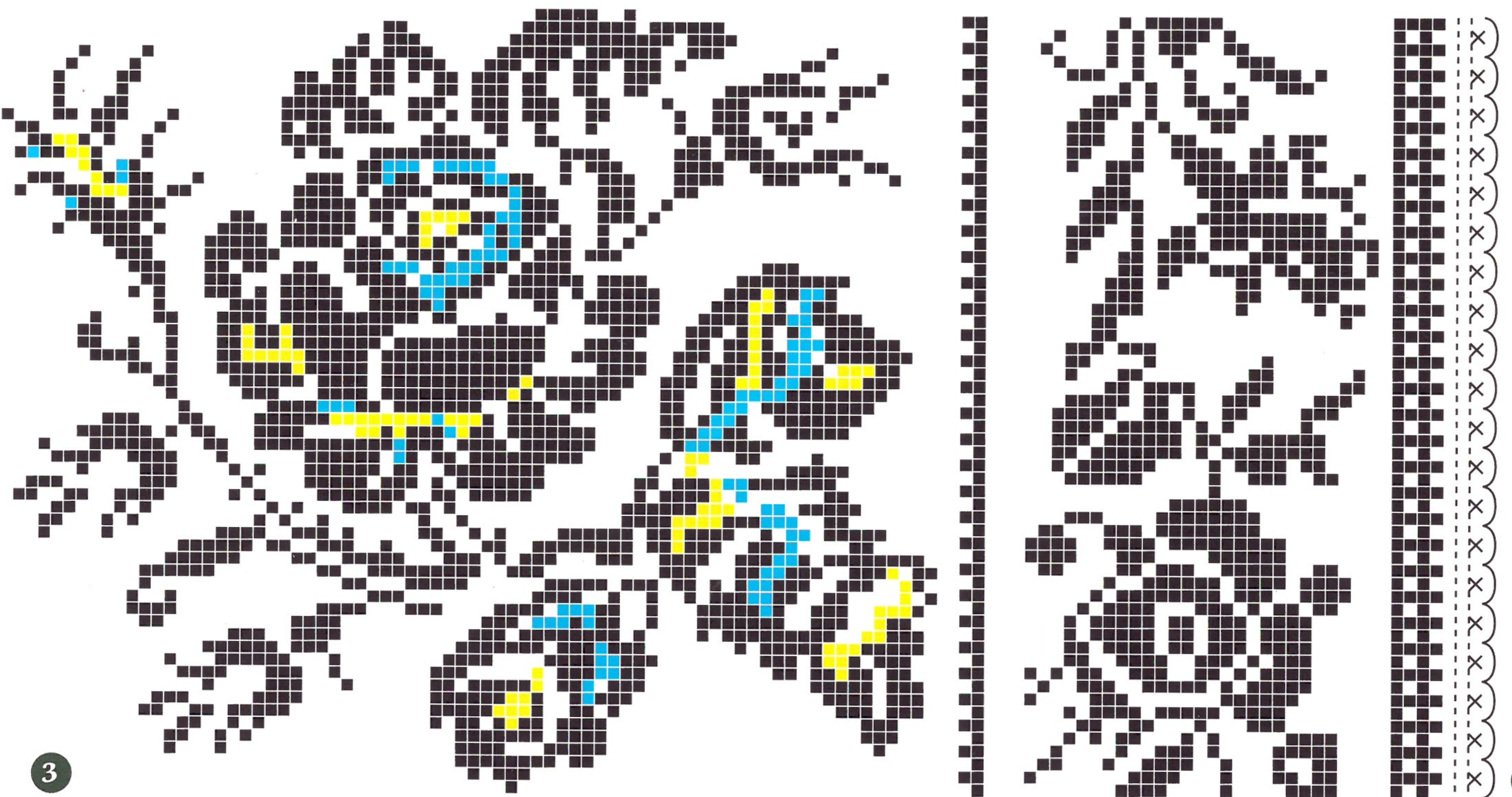
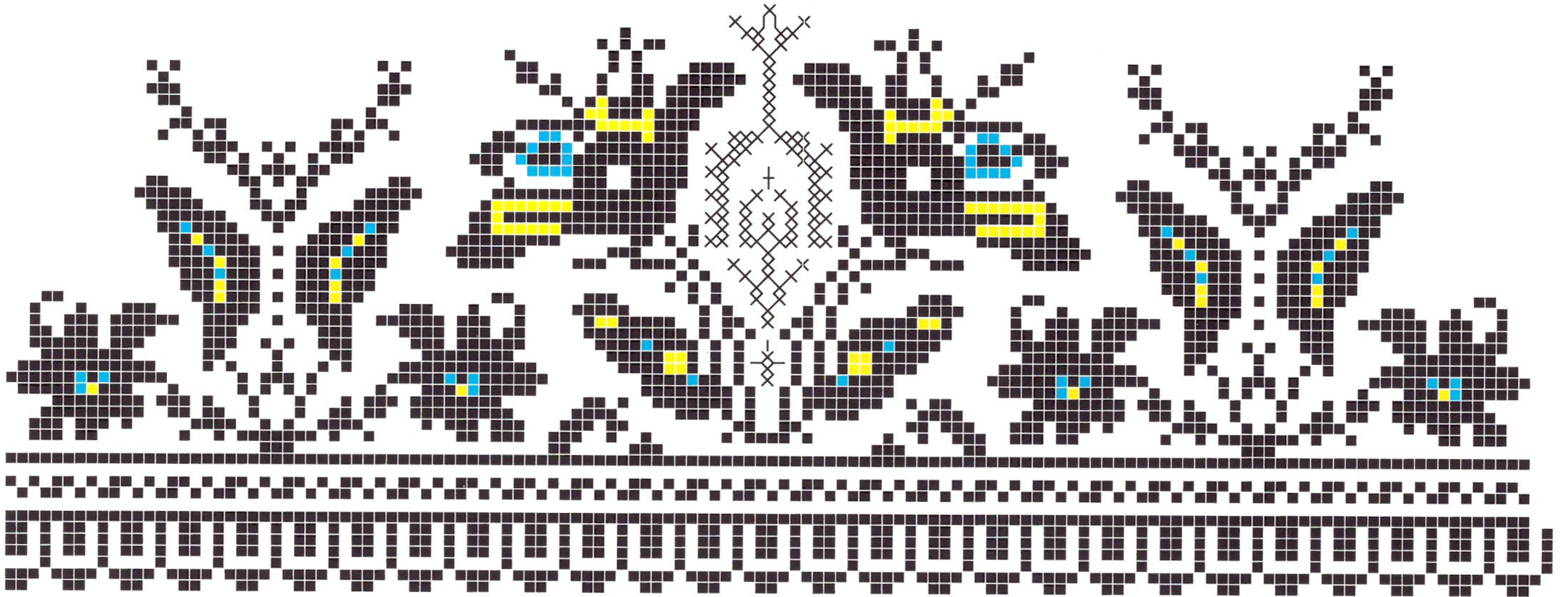
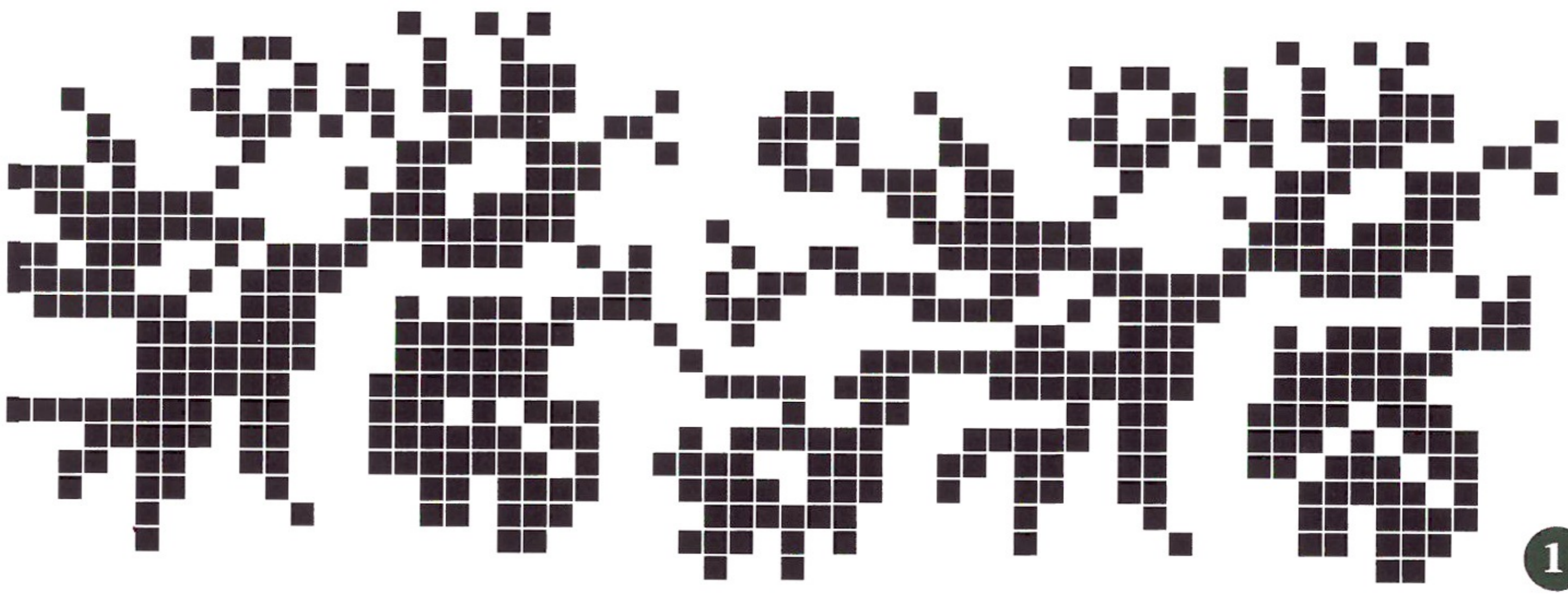
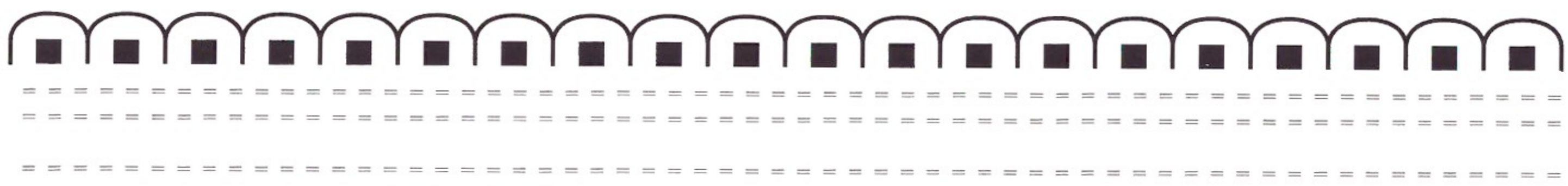
Шви: хрестик, стебнівка

4. Фрагмент вишивки рукава

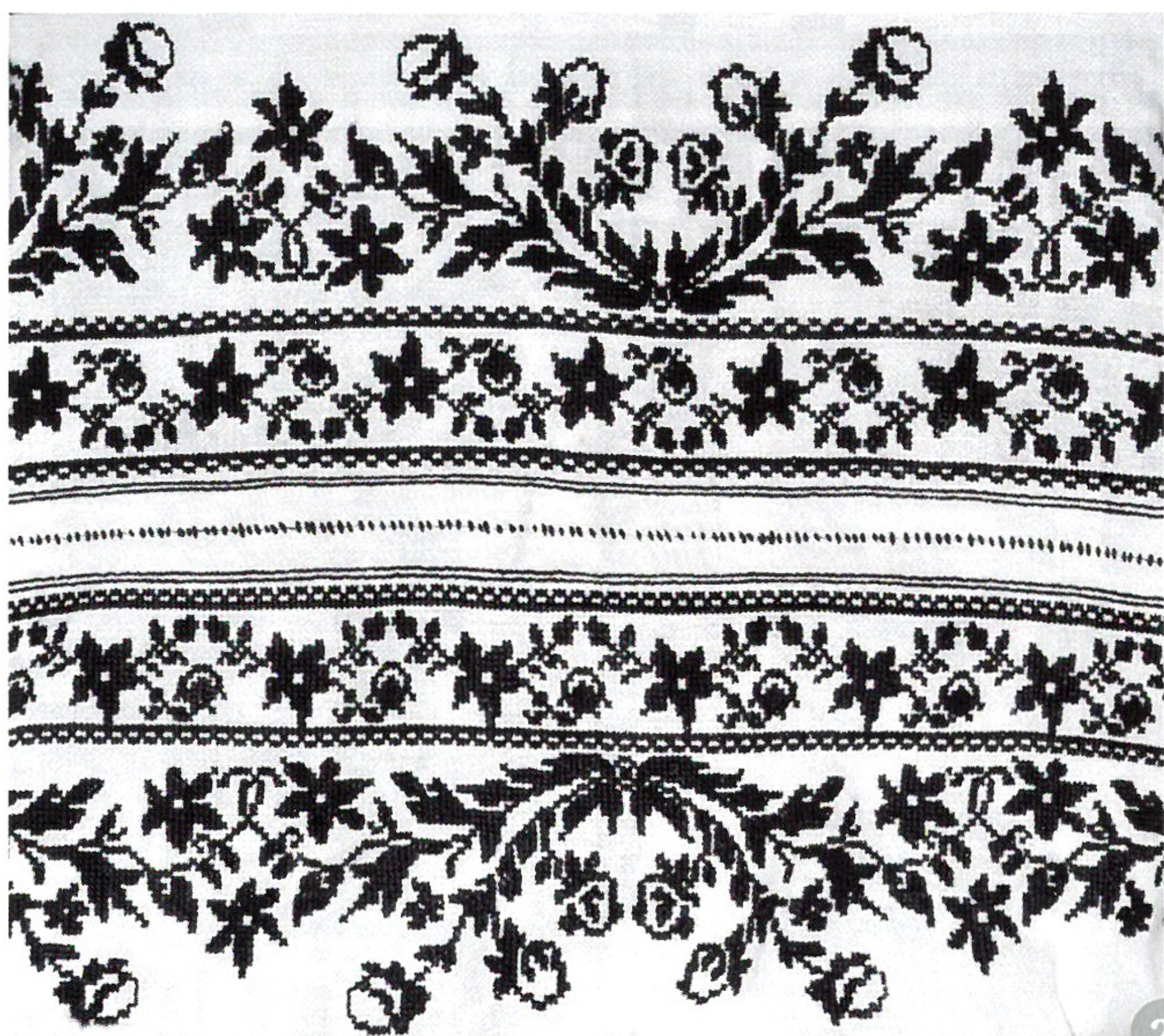
Шов: хрестик

5. Манжет рукава

Шви: хрестик і обкидний

- 1. Фрагмент коміра
- 2. Уставка орнамент
- 3. Орнамент на рукаві під уставкою
- 4. Орнамент на рукаві над манжетом
- 5. Фрагмент манжета рукава

1. Жіноча сорочка з м. Сокаль. Поч. XX ст.

Пошита з домотканого льняного полотна, уставкова. Збрана навколо горловини. Комір великий виложистий, прямокутної форми. Прямі рукави дрібнорясовані в широкі прямокутні манжети «дуди». Пазушний розріз глибокий, закладається та застібається гудзиками.

Шви: хрестик, стебнівка, обкидний шов

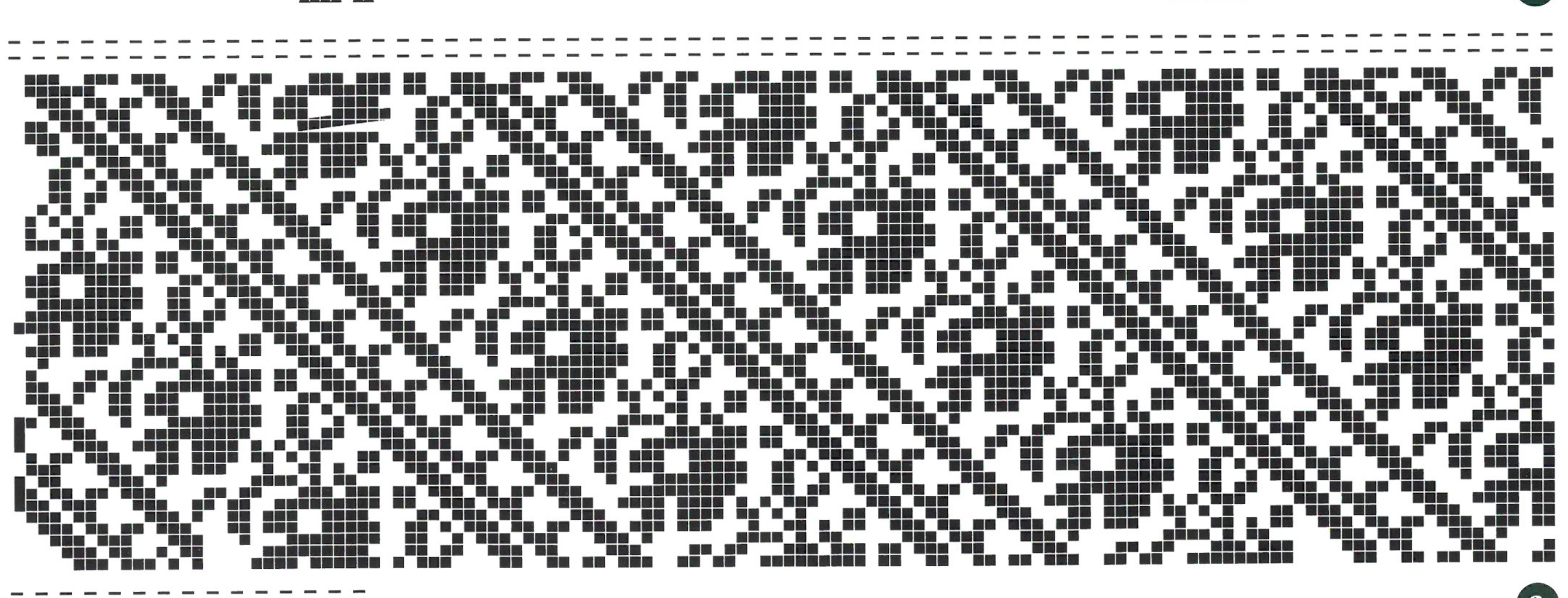
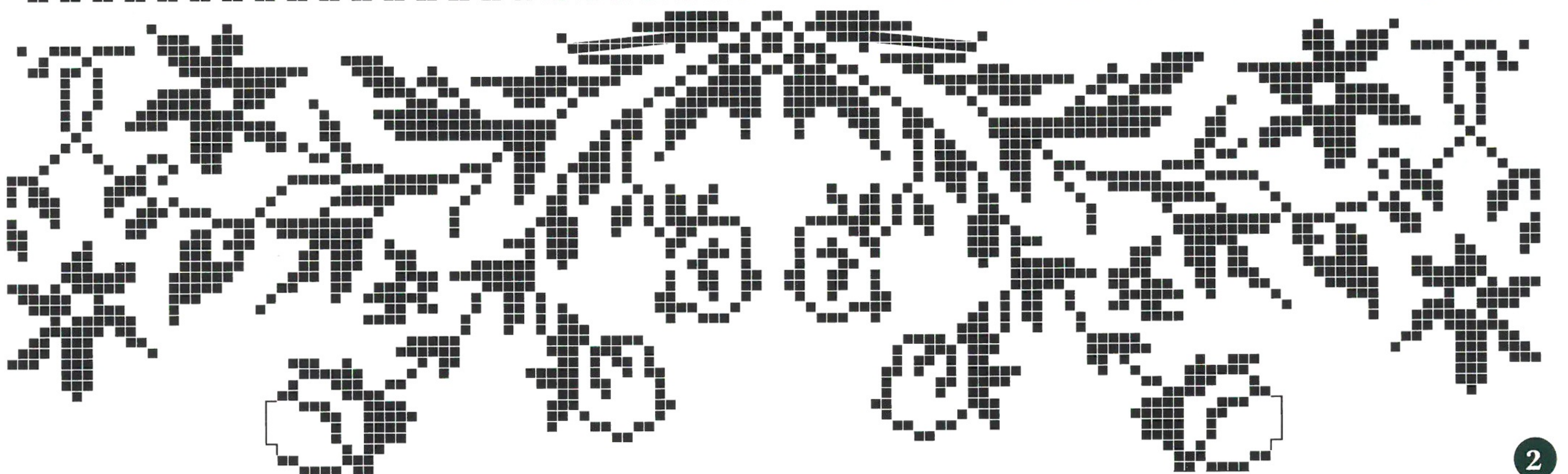
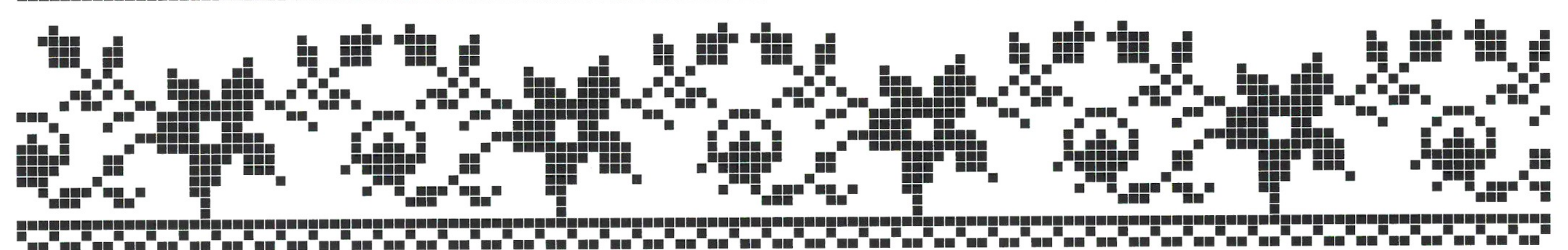
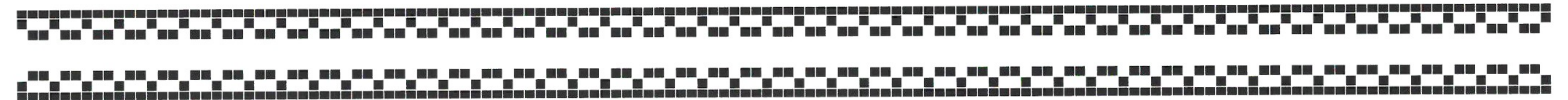
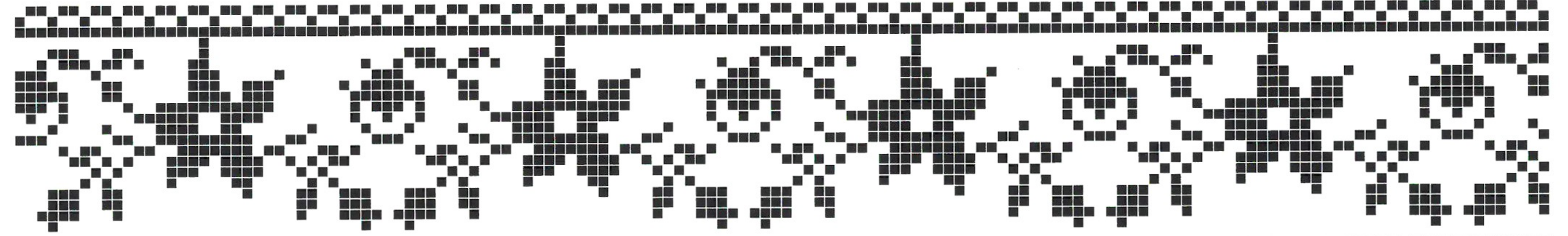
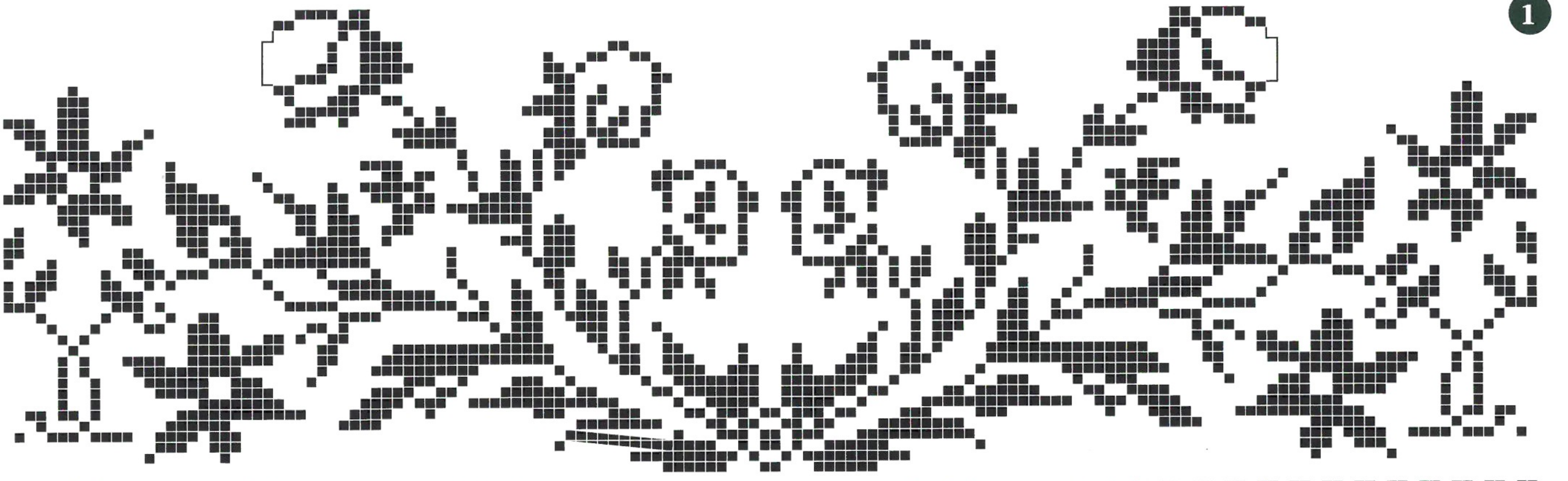
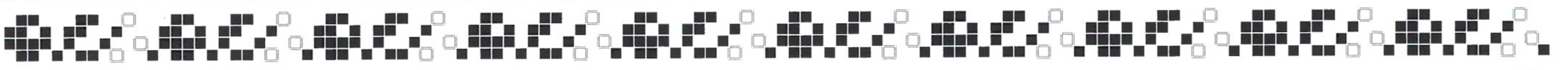
2. Уставка і рукав

Шов: хрестик

4. Манжет рукава

Шви: хрестик, стебнівка і обкидний шов

1. Фрагмент коміра
2. Уставка та орнамент на рукаві під уставкою
3. Фрагмент манжета рукава

1

2

3

1. Жіноча сорочка з с. Жужеляни. 30-ті–40-ві роки ХХ ст.

Пошита з дмотканого лляного полотна, уставкова. Збрана навколо горловини. Комір великий вилочистий, прямокутної форми. Рукав прямиий, завершується стебнівкою; на відстані 4 см від краю – дрібнорясований (призбираний) з нашитою тасьмою. Пазушний розріз глибокий, закладається та застібається гудзиками.

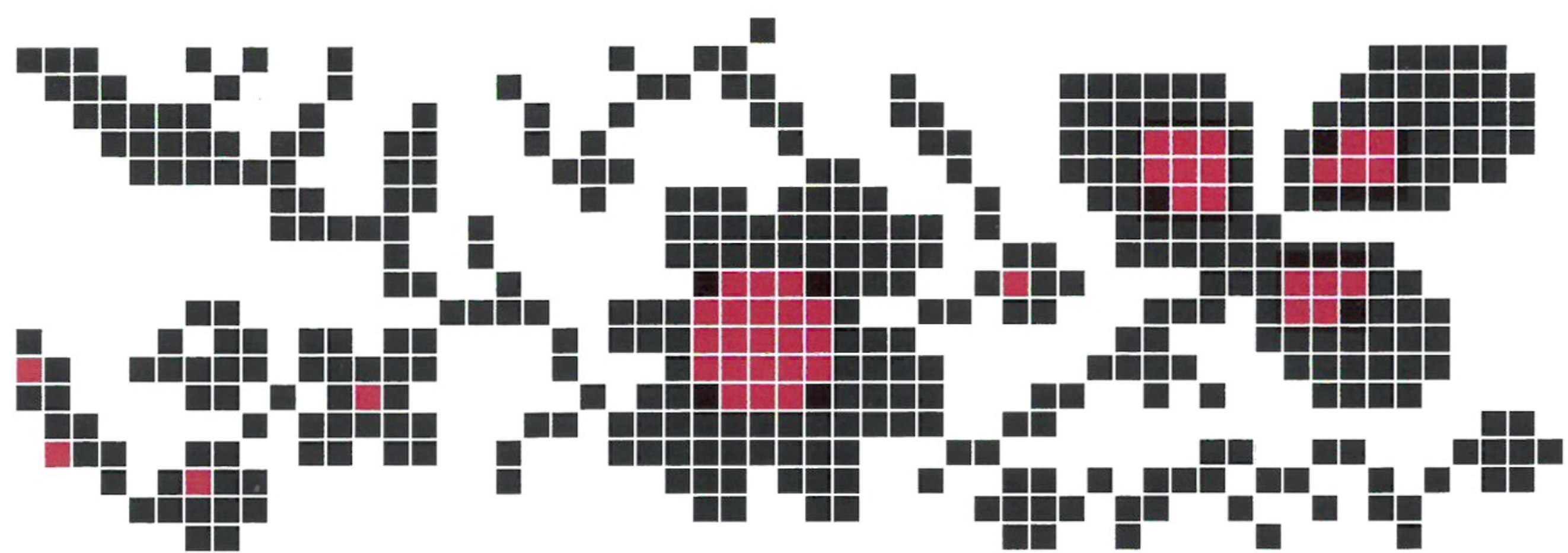
Шви: хрестик, стебнівка, обкидний шов, сокальський кучерявий, стебловий, гладь

2. Комір та фрагмент коміра

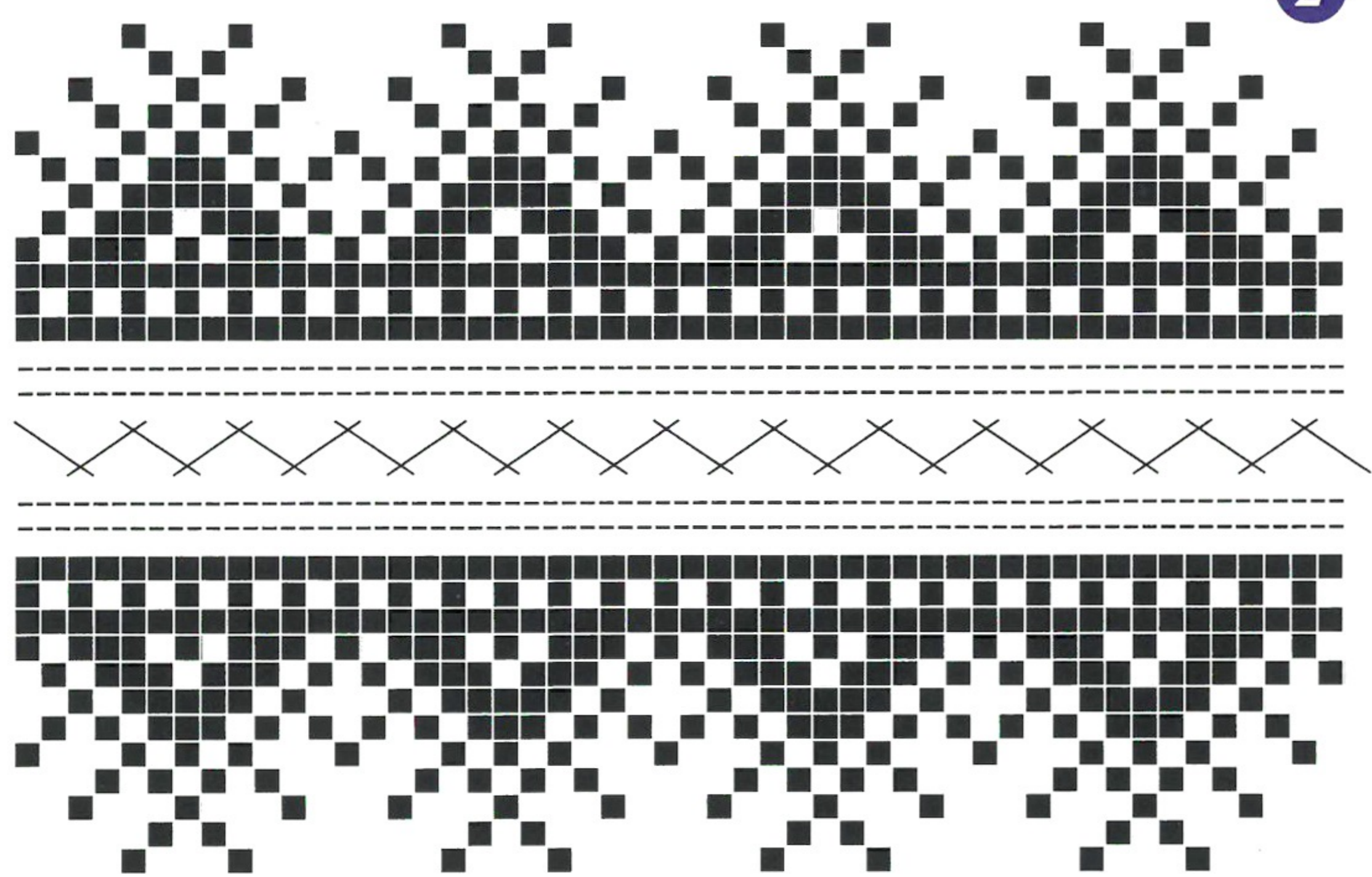
Шви: Сокальський кучерявий, стебловий, гладь, обкидний (зубцювання)

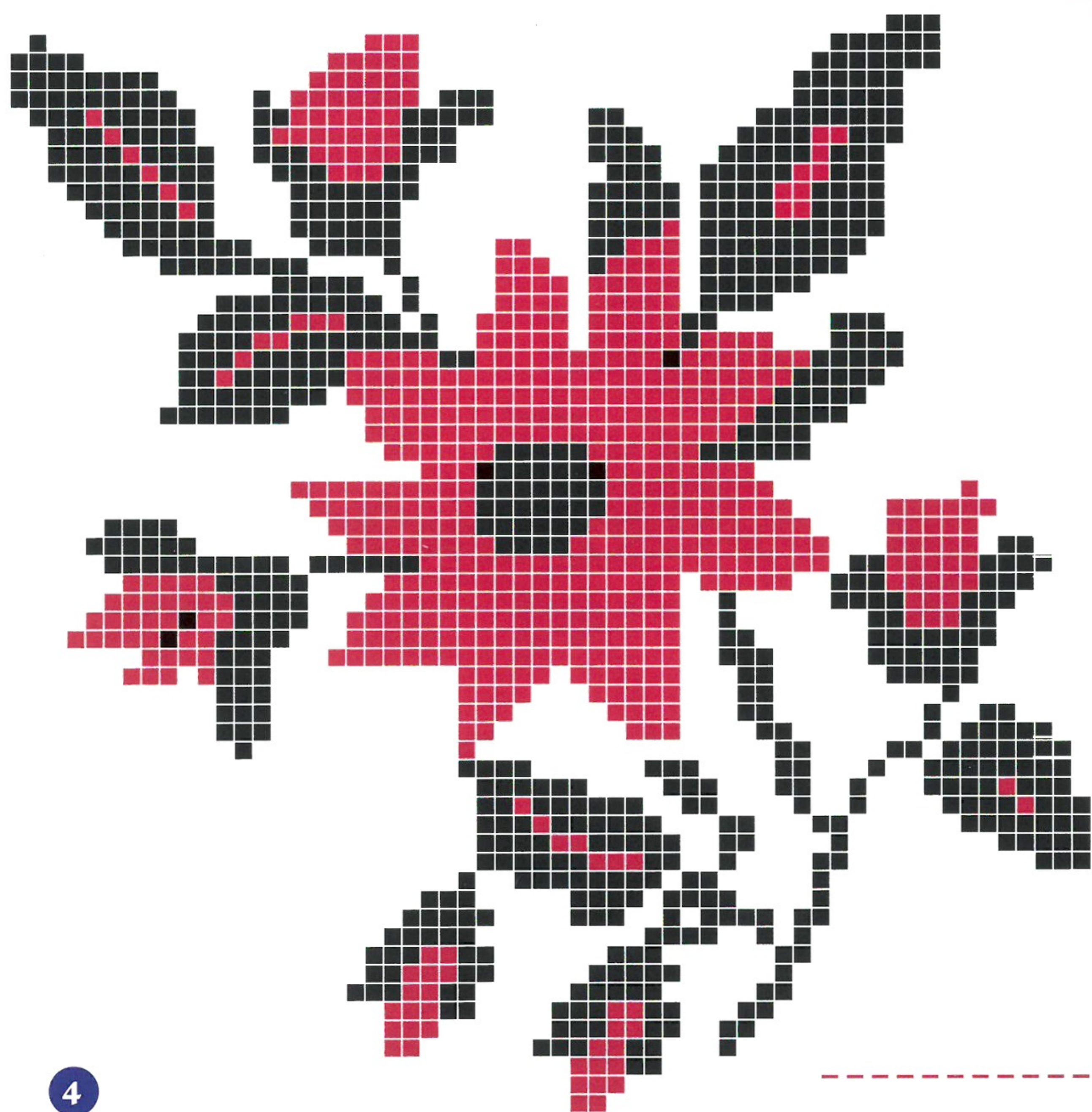
1

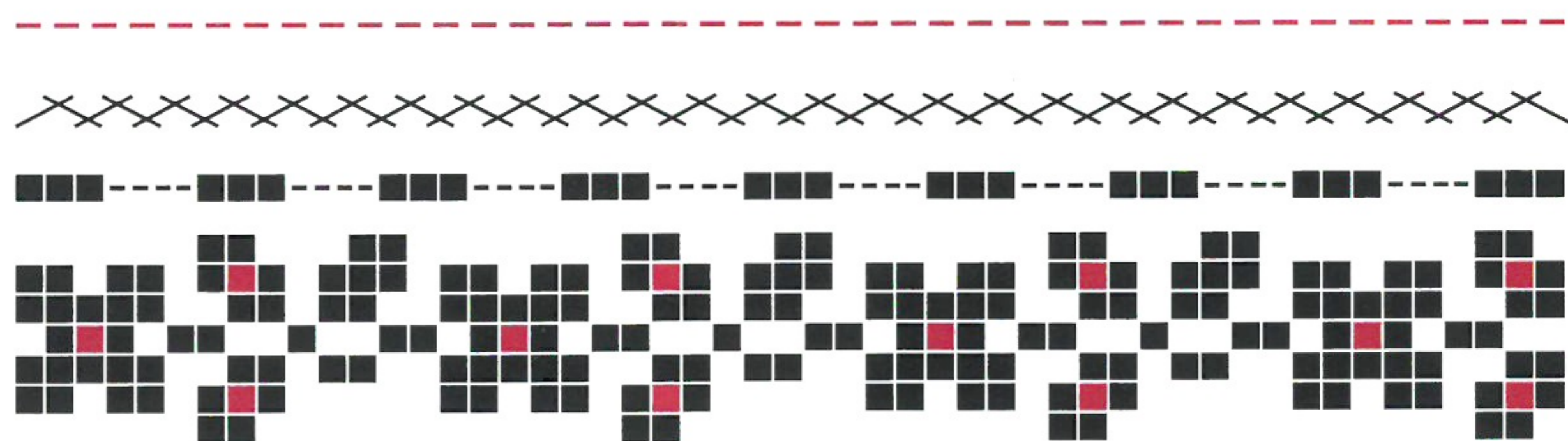
2

3

4

5

- ◀ 1. Фрагмент коміра
- 2. Уставка та орнамент на рукаві під уставкою
- 3. Фрагмент квіткового орнаменту рукава
- 4. Орнамент рукава
- 5. Фрагмент манжета рукава

1

2

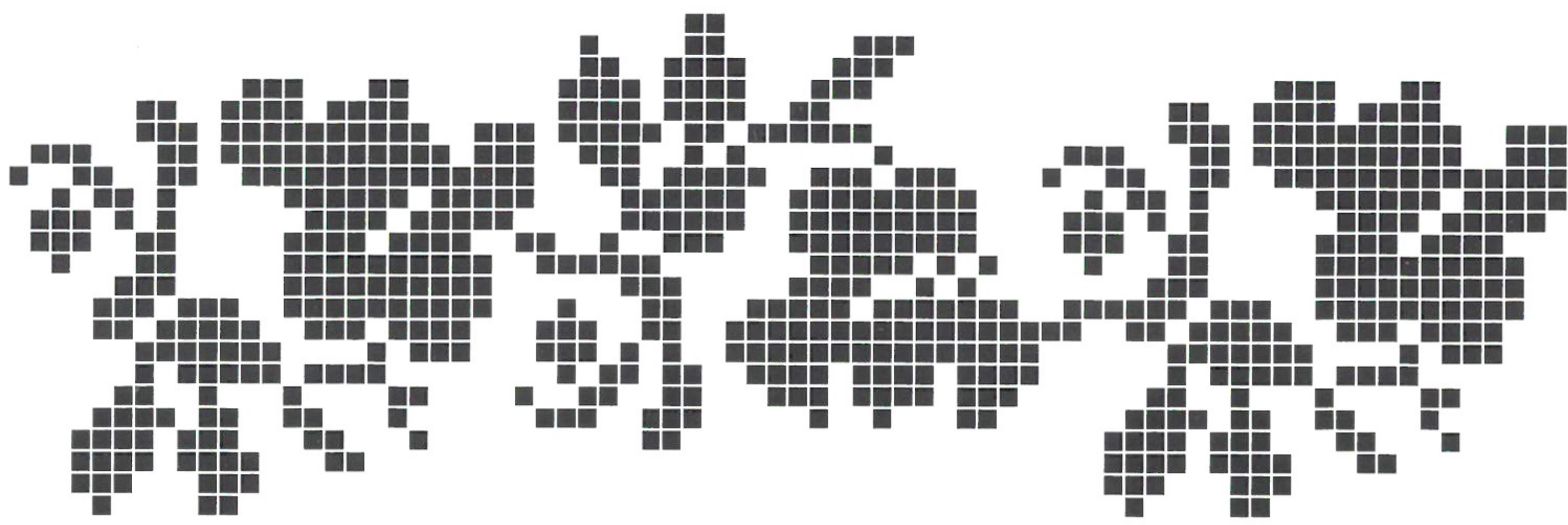
1. Жіноча сорочка з с. Вербіж. Поч. ХХ ст.

Пошита з домотканого лляного полотна, уставкова. Збрана навколо горловини. Комір великий виложистий, прямокутної форми, Рукав прямий, завершується стебнівкою; на відстані 3 см від краю – дрібнорясований (призбираний) з нашитою вузькою вишитою смужкою. Глибокий пазушний виріз, закладається та застібається гудзиками.

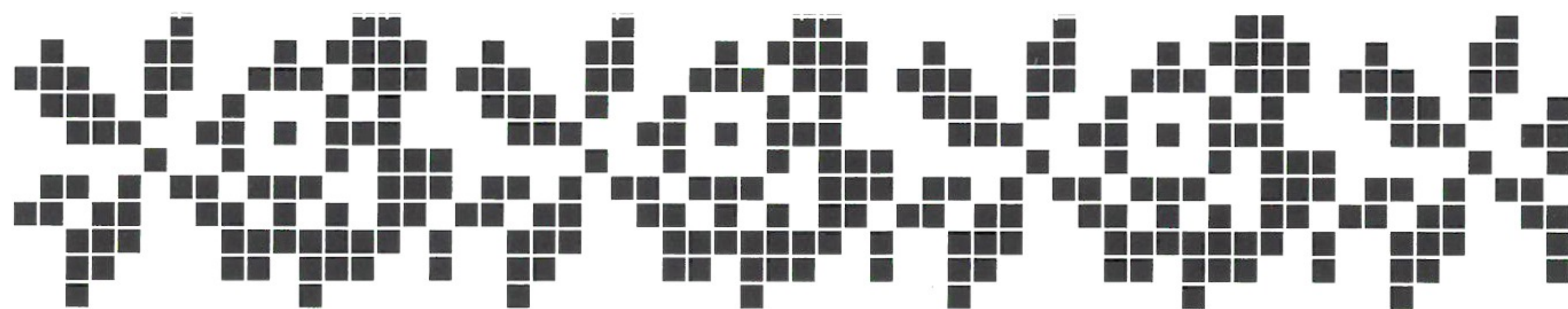
Шви: хрестик, стебнівка

2. Манжет

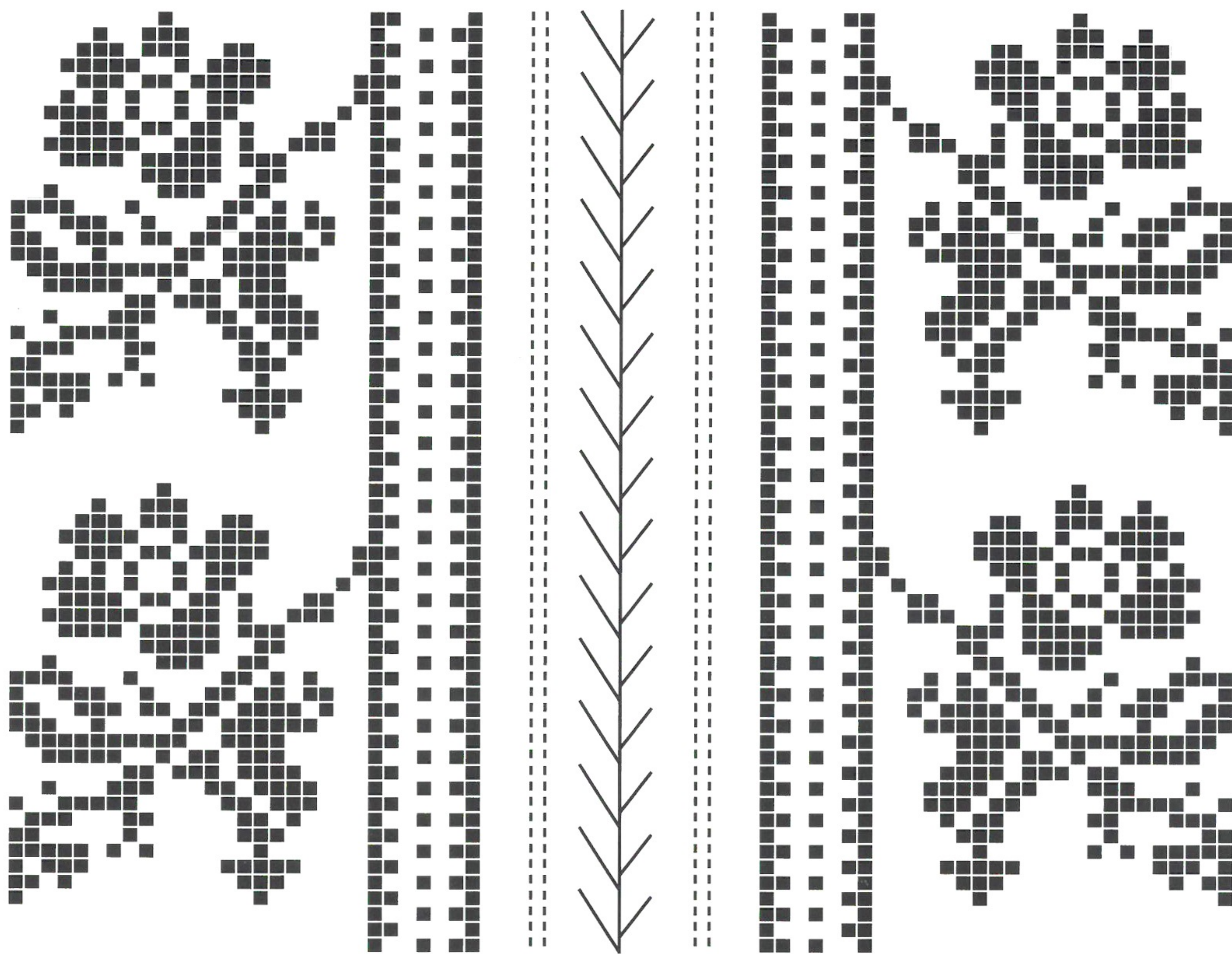
Шов: хрестик, стебнівка

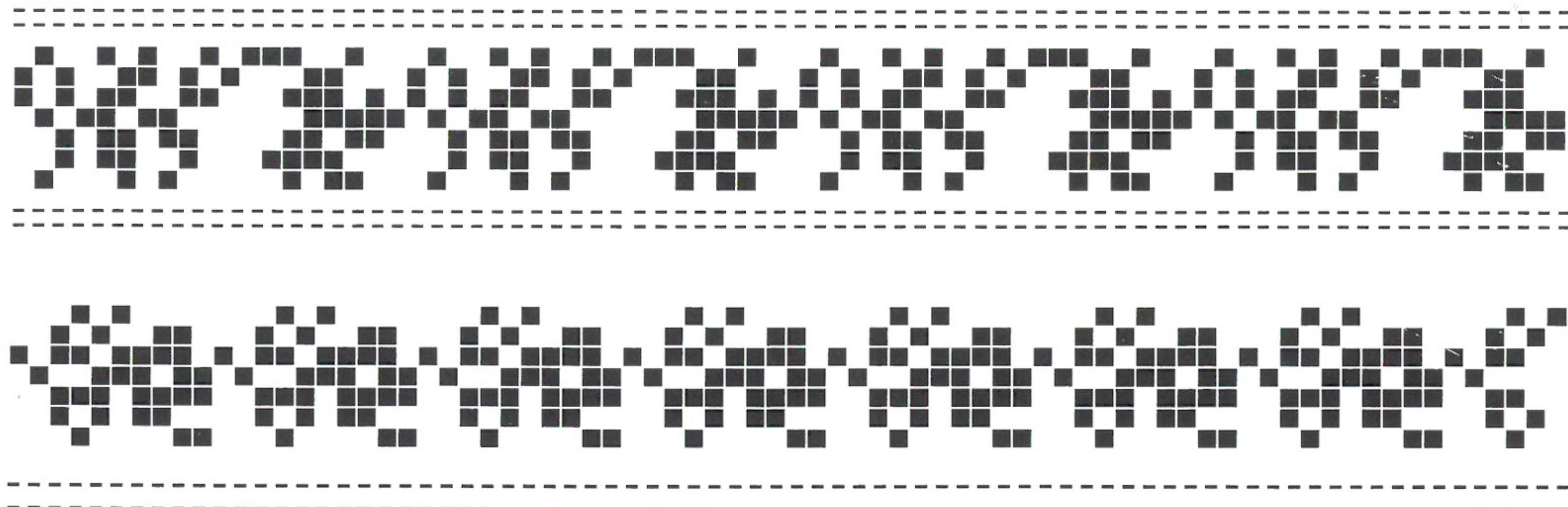
1

2

3

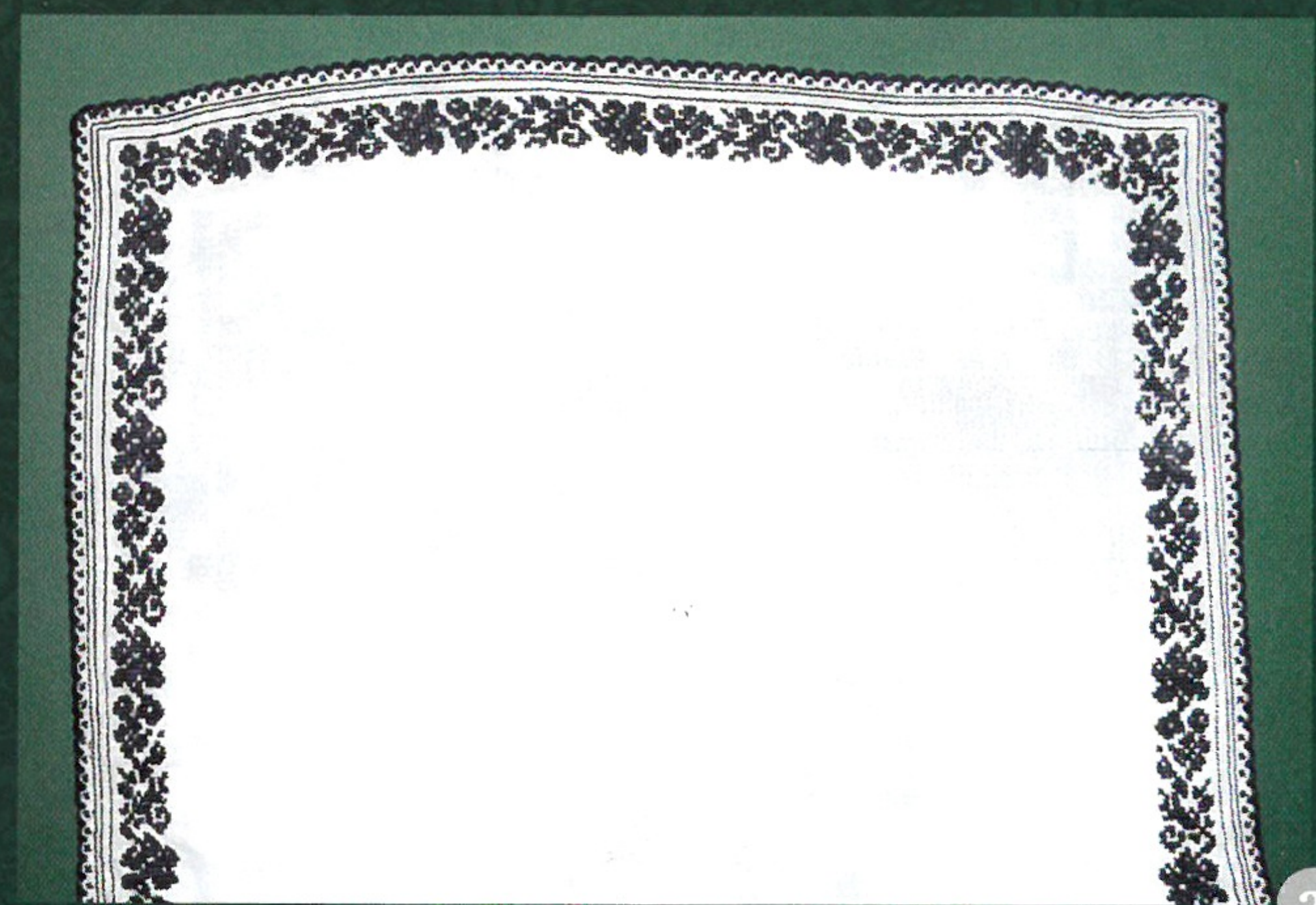

4

1. Фрагмент коміра
2. Уставка та орнамент на рукаві під уставкою
3. Фрагмент квіткового орнаменту рукава під уставкою
4. Фрагменти манжета рукава

1

2

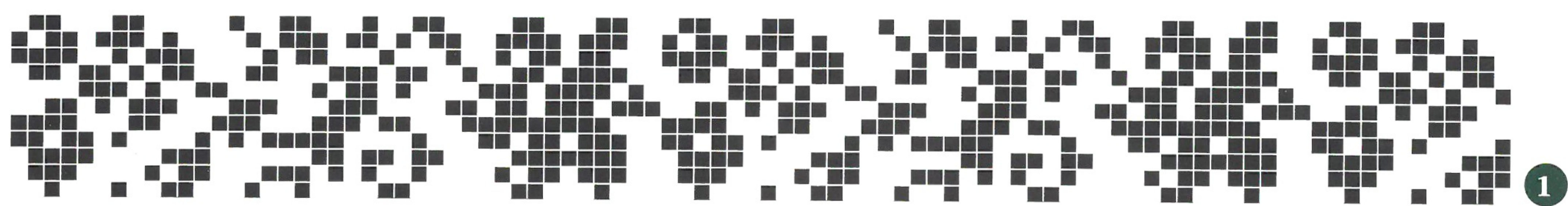
1. Жіноча сорочка з с. Свитязів. Поч. ХХ ст.

Пошита з домотканого льняного полотна, уставкова. Збрана навколо горловини. Комір великий виложистий, прямокутної форми. Прямі рукави дрібнорясовані в широкі прямокутні манжети «дуди». Пазушний розріз глибокий, закладається та застібається гудзиками.

Шви: хрестик, стебнівка, обкидний та з'єднувальний (змережування)

2. Комір

Шви: хрестик, стебнівка, обкидний

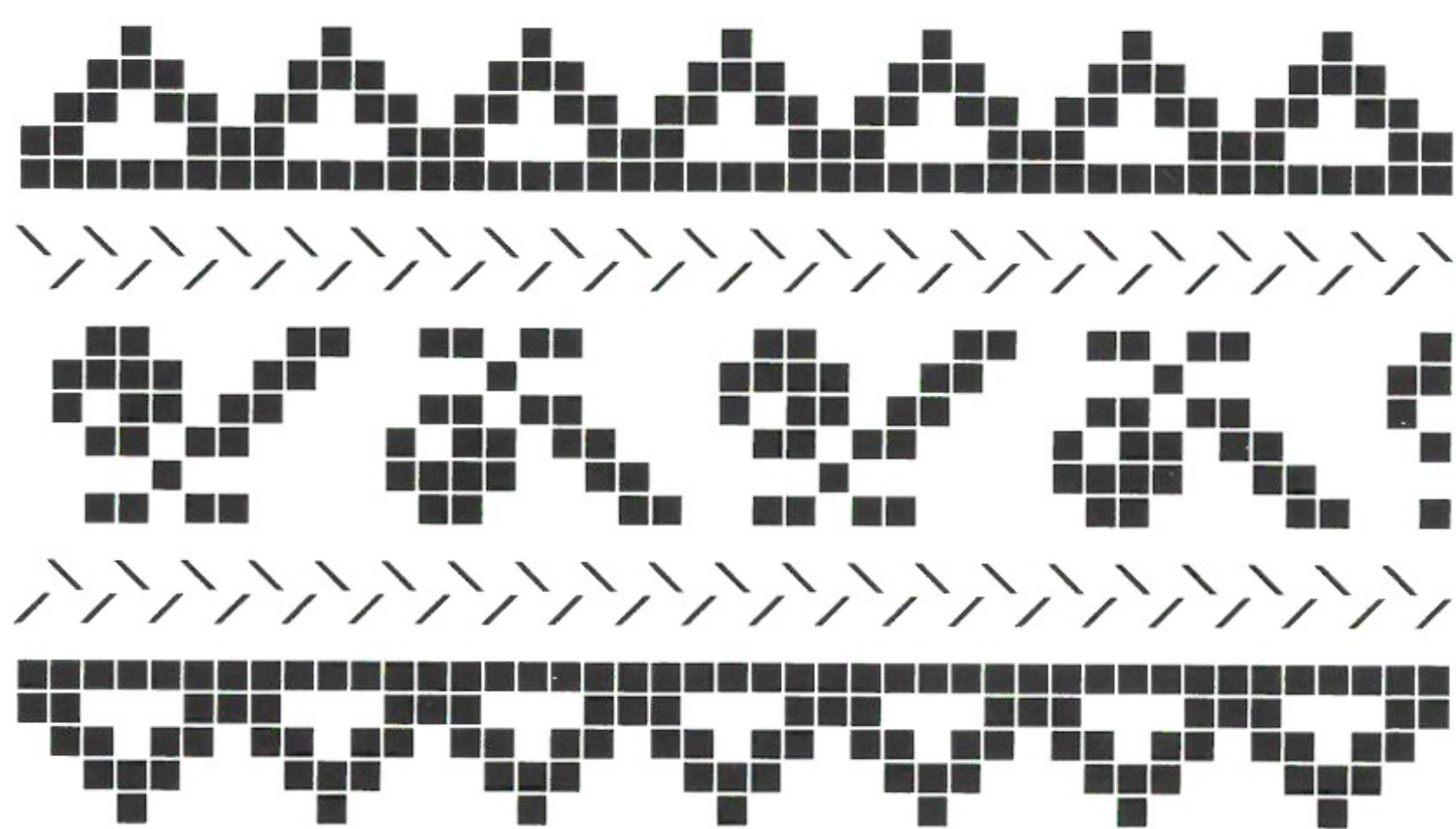
1

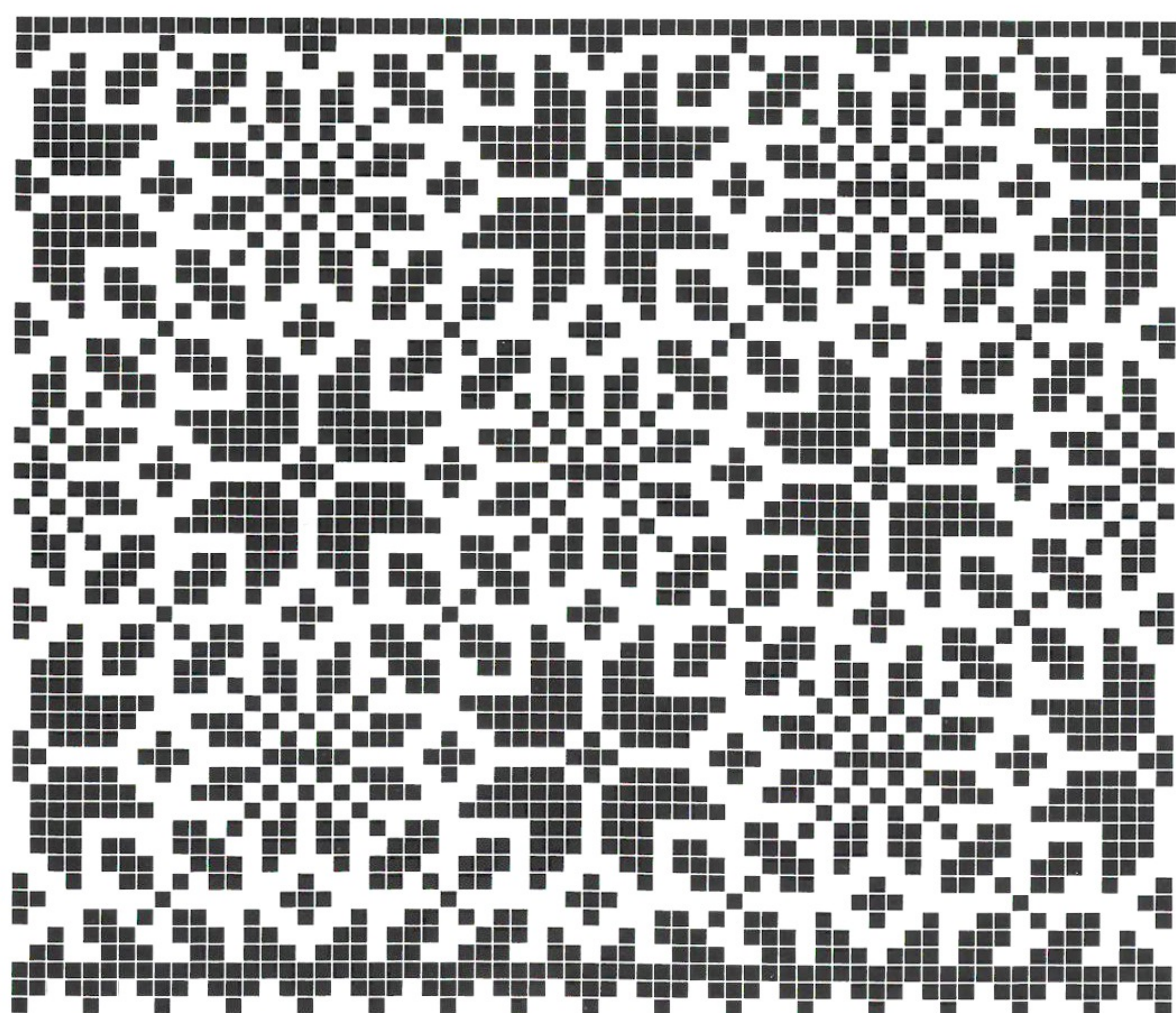
2

3

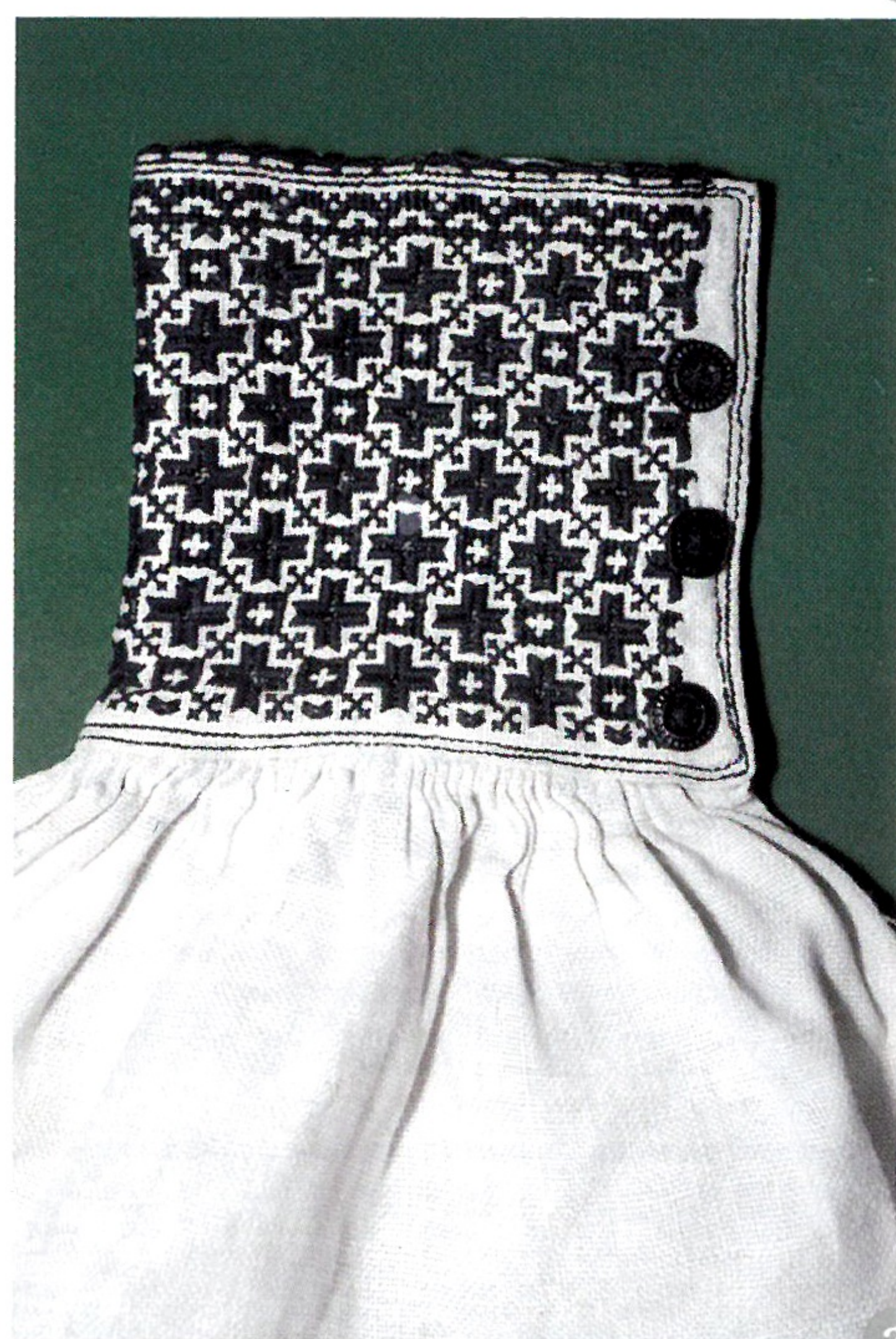
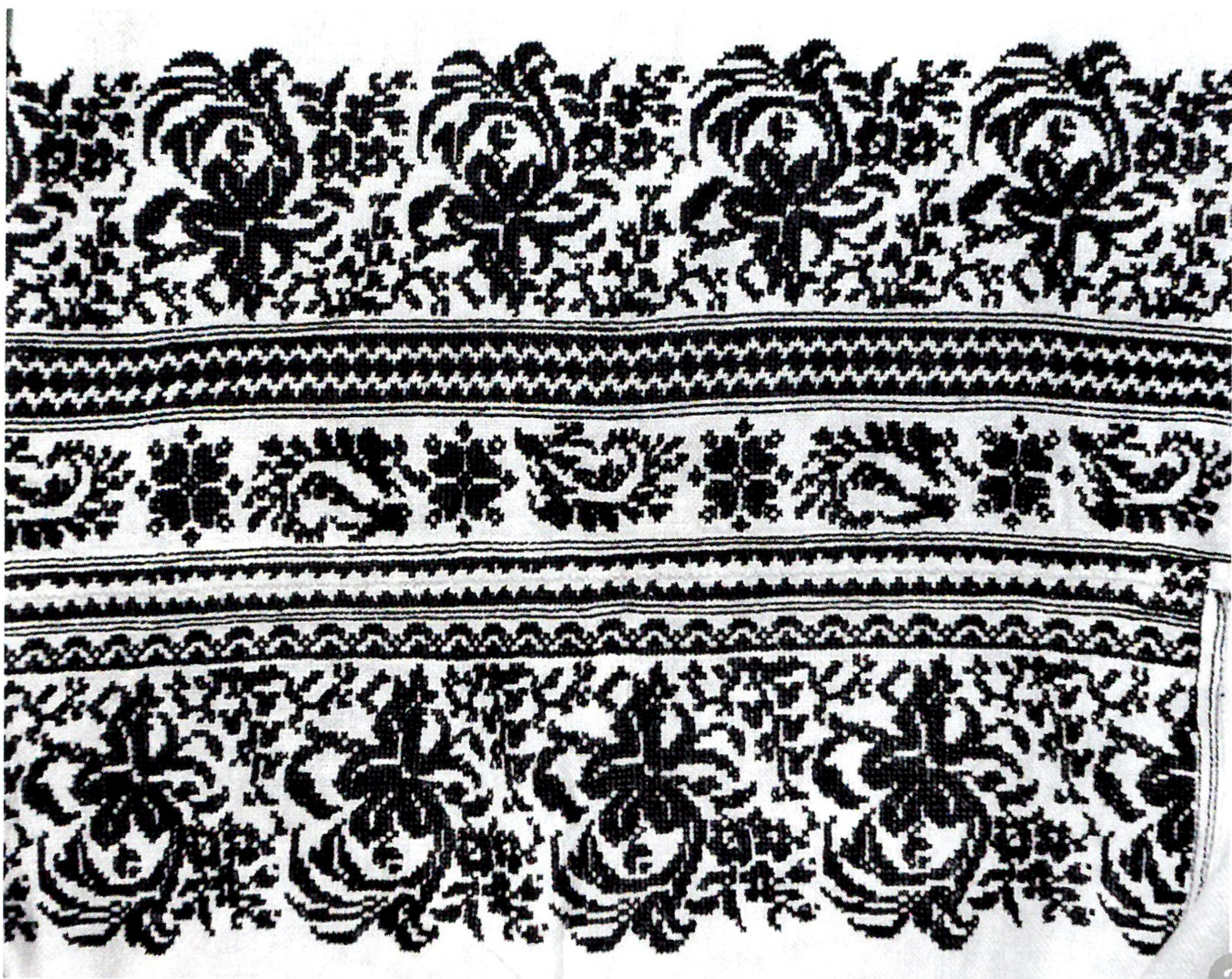

4

5

1. Фрагмент коміра
2. Орнамент уставки і рукава
3. Квітковий орнамент рукава
4. Орнамент рукава над манжетом
5. Манжет

1. Жіноча сорочка з с. Свитязів. Поч. XX ст.

Пошита з домотканого льняного полотна, уставкова. Збирана навколо горловини. Комір великий вилужистий, прямокутної форми. Прямі рукави дрібнорясовані в широкі прямокутні манжети «дуди». Пазушний розріз глибокий, закладається та застібається гудзиками.

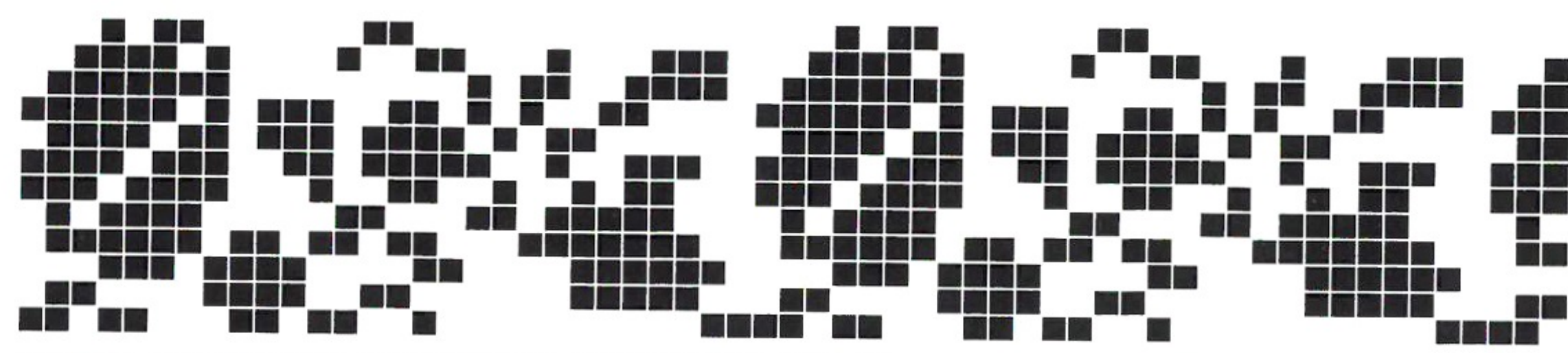
Шви: хрестик, стебнівка, коса гладь, обкидний та з'єднувальний

2. Фрагмент уставки і рукава

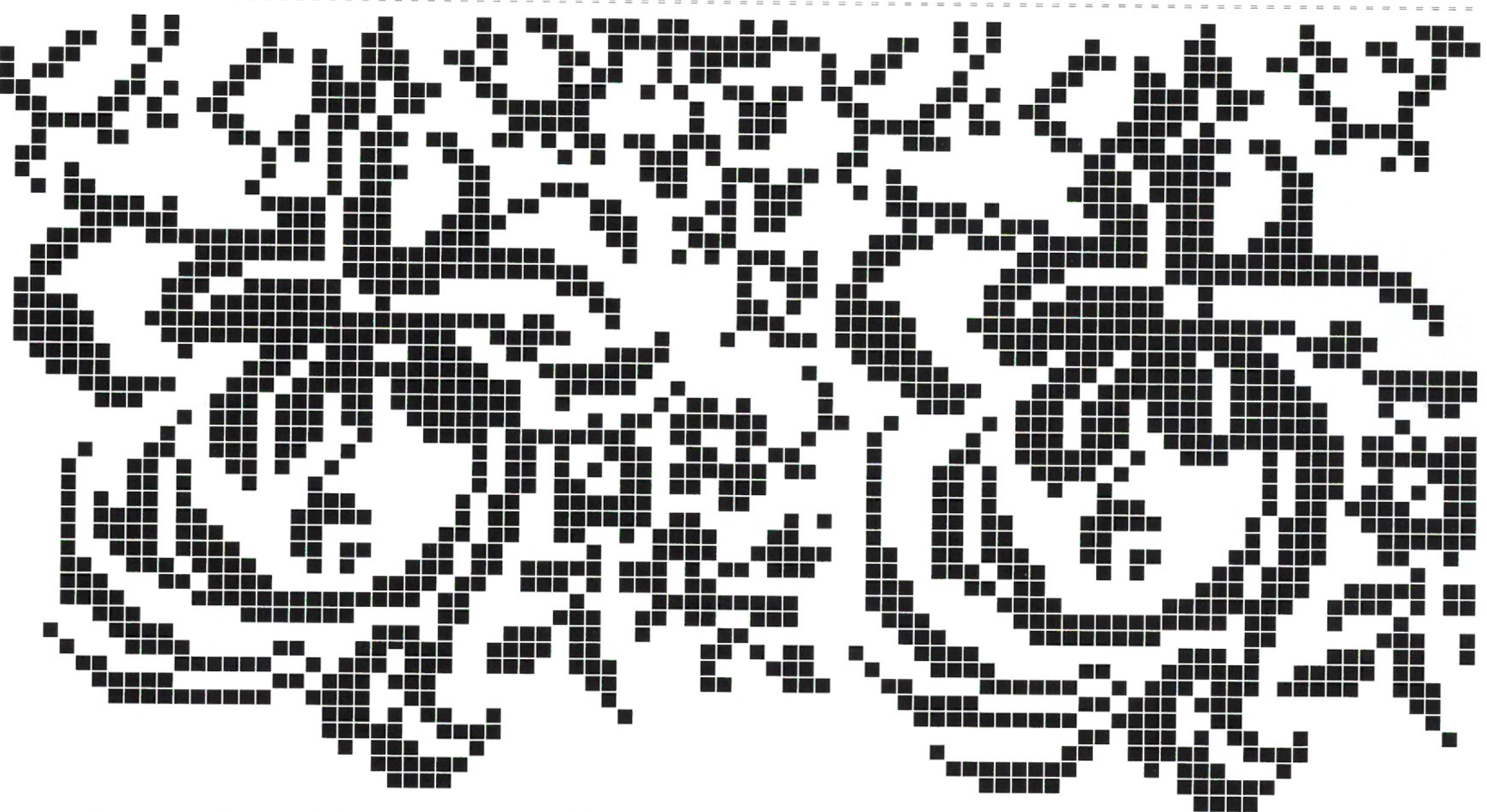
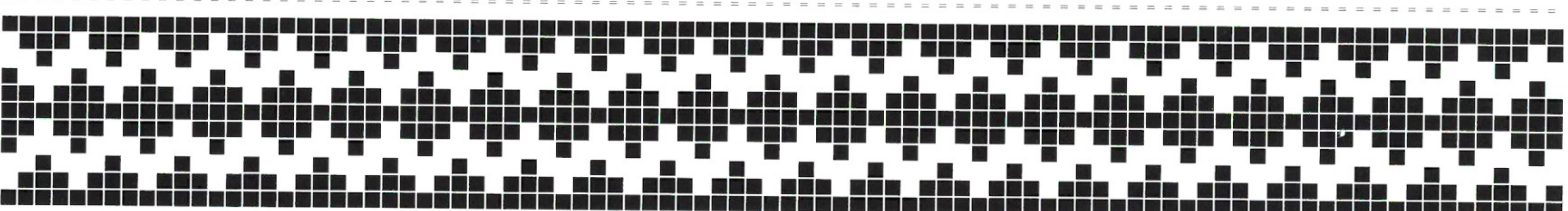
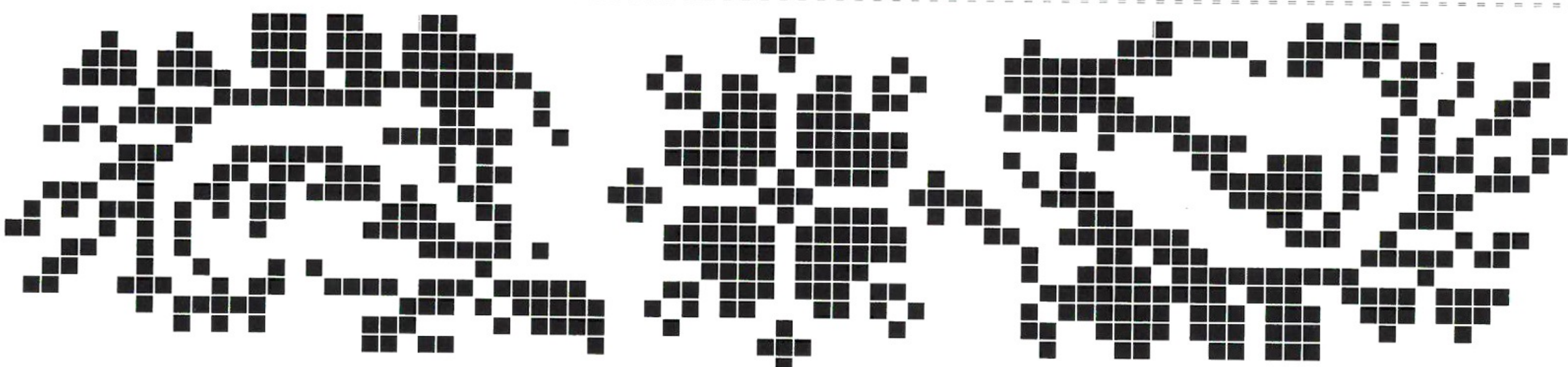
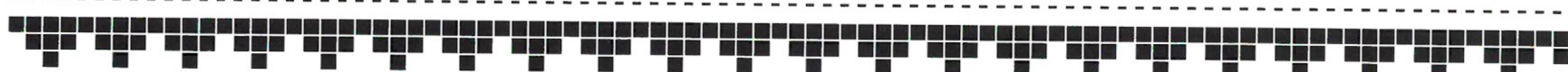
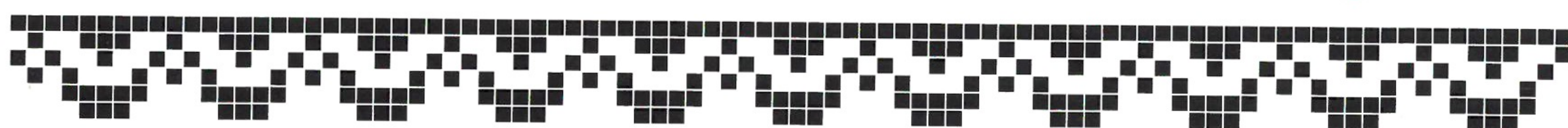
Шви: хрестик, з'єднувальний, стебнівка

3. Манжет

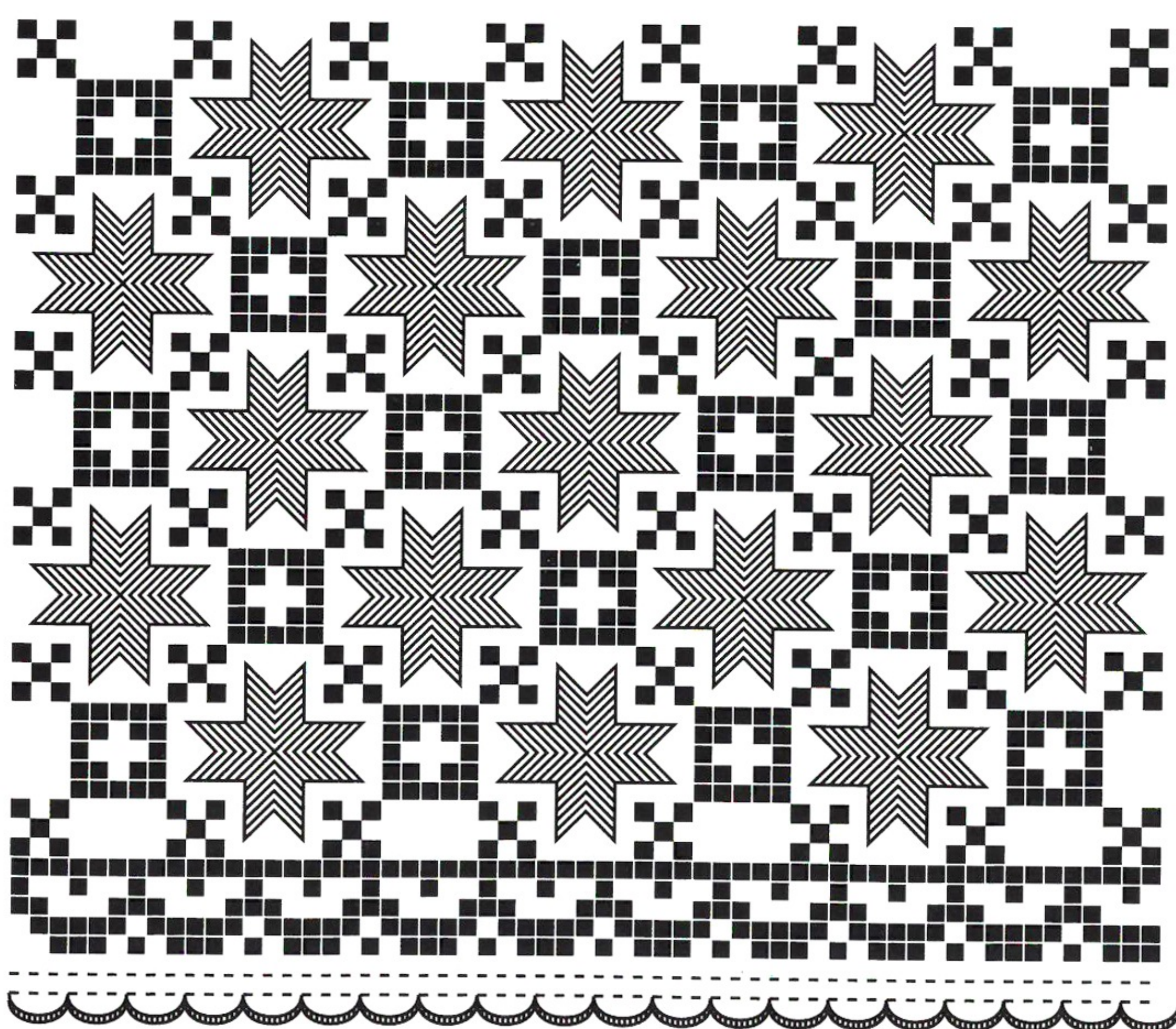
Шви: хрестик, стебнівка та обкидний

1

2

3

- 1. Фрагмент коміра
- 2. Орнамент уставки на рукаві та під уставкою
- 5. Манжет

1

2

3

1. Жіноча сорочка з с. Стенятин. Кін. ХІХ ст.

Пошита з домотканого льняного полотна, уставкова. Збрана навколо горловини. Комір великий вилочистий, прямокутної форми. Прямі рукави дрібнорясовані в широкі прямокутні манжети «дуди». Пазушний розріз глибокий, закладається та застібається гудзиками.

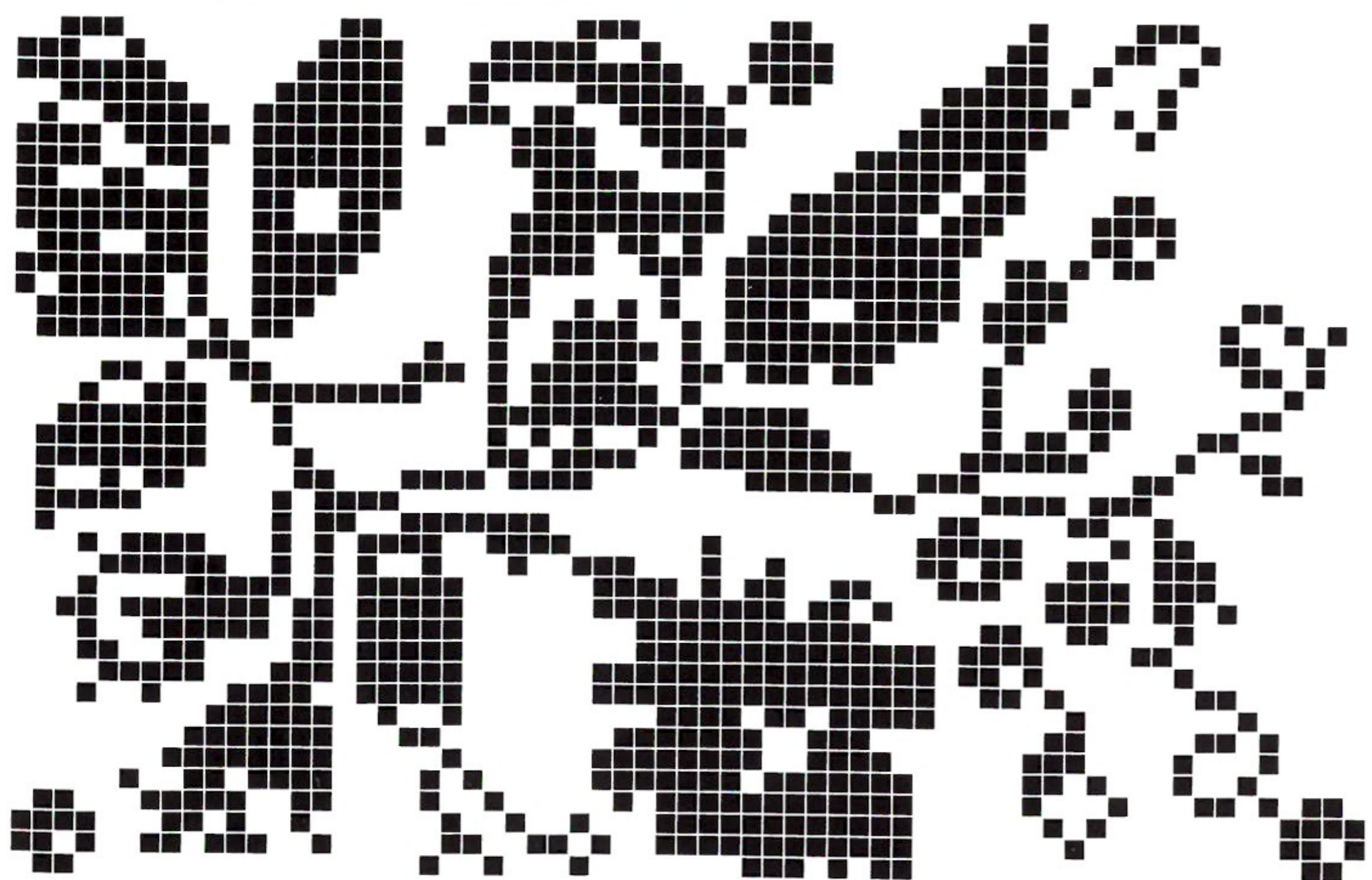
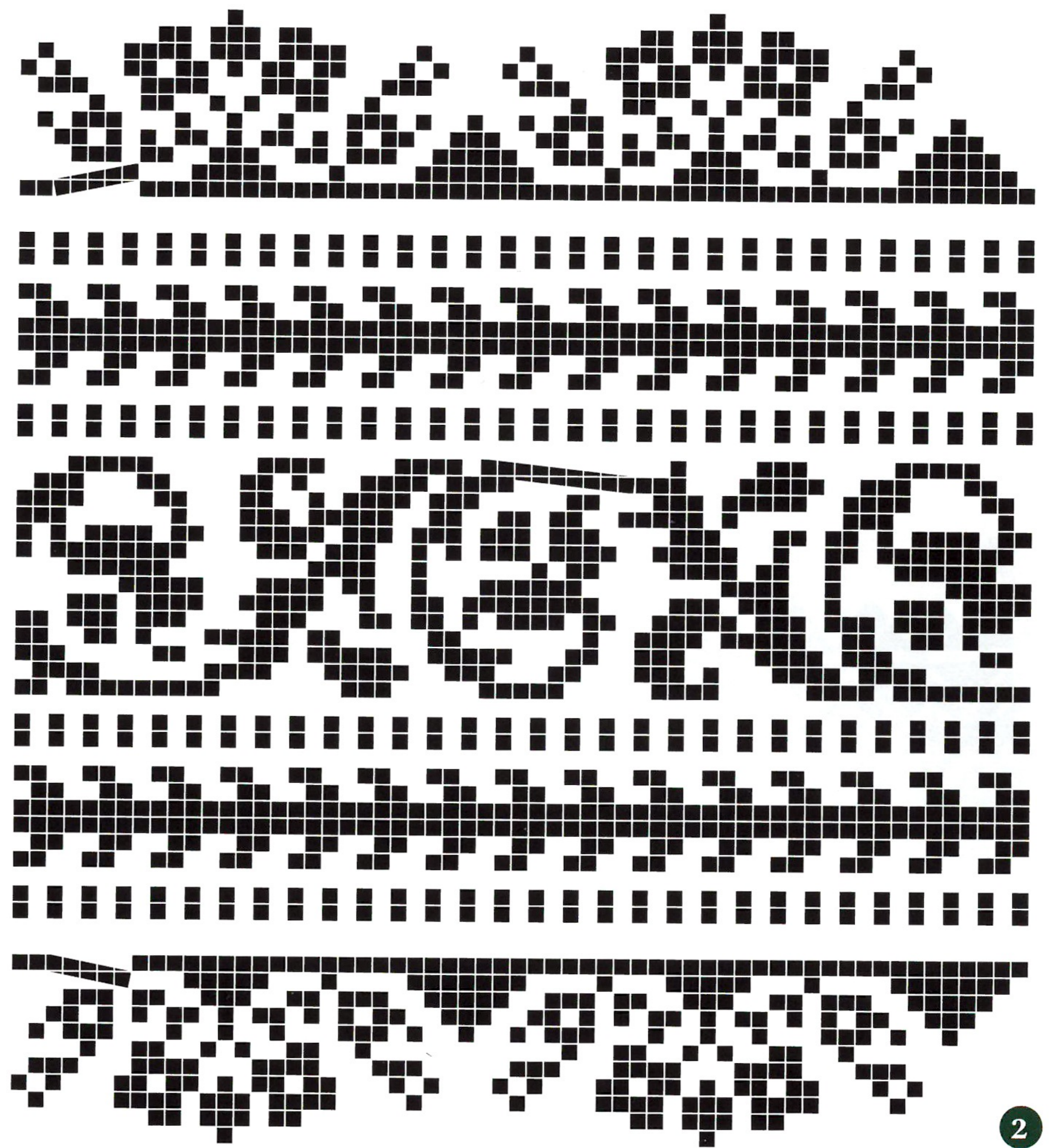
Шви: хрестик, стебнівка

2. Комір

Шви: хрестик, стебнівка

3. Манжет

Шви: хрестик, стебнівка

- 1. Кут коміра
- 2. Орнамент уставки і рукава
- 5. Манжет

1

2

3

1. Жіноча сорочка з с. Стенятин. 30-ті роки ХХ ст.

Пошита з домотканого лляного полотна, уставкова. Збирана навколо горловини. Комір великий виложистий, прямокутної форми. Прямі рукави дрібнорясовані в широкі прямокутні манжети «дуди». Пазушний розріз глибокий, закладається та застібається гудзиками.

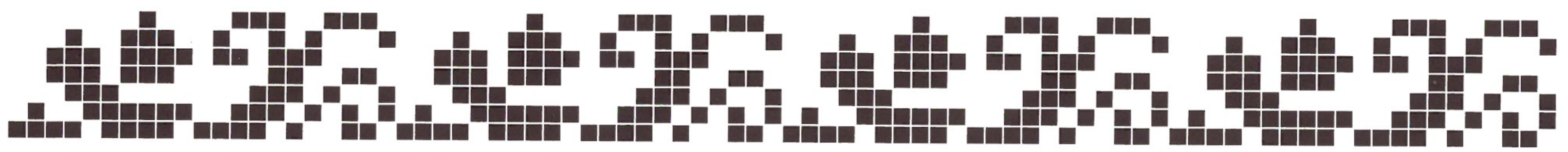
Шви: хрестик, стебнівка, з'єднувальний

2. Фрагмент рукава

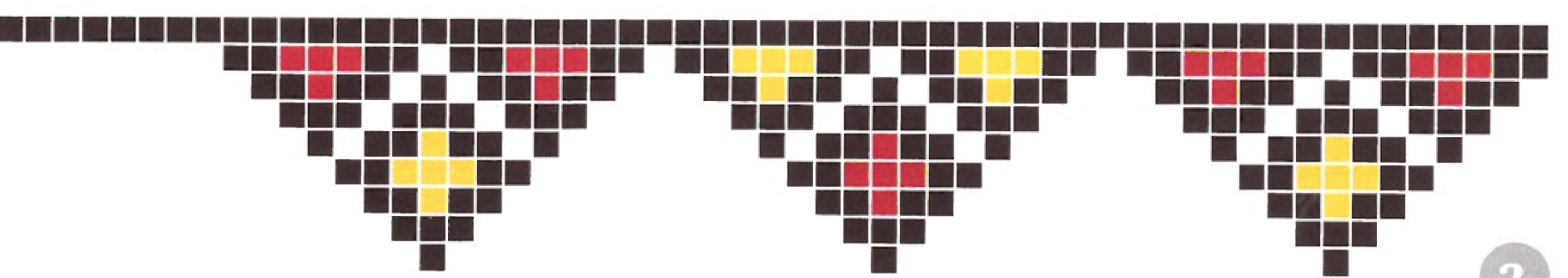
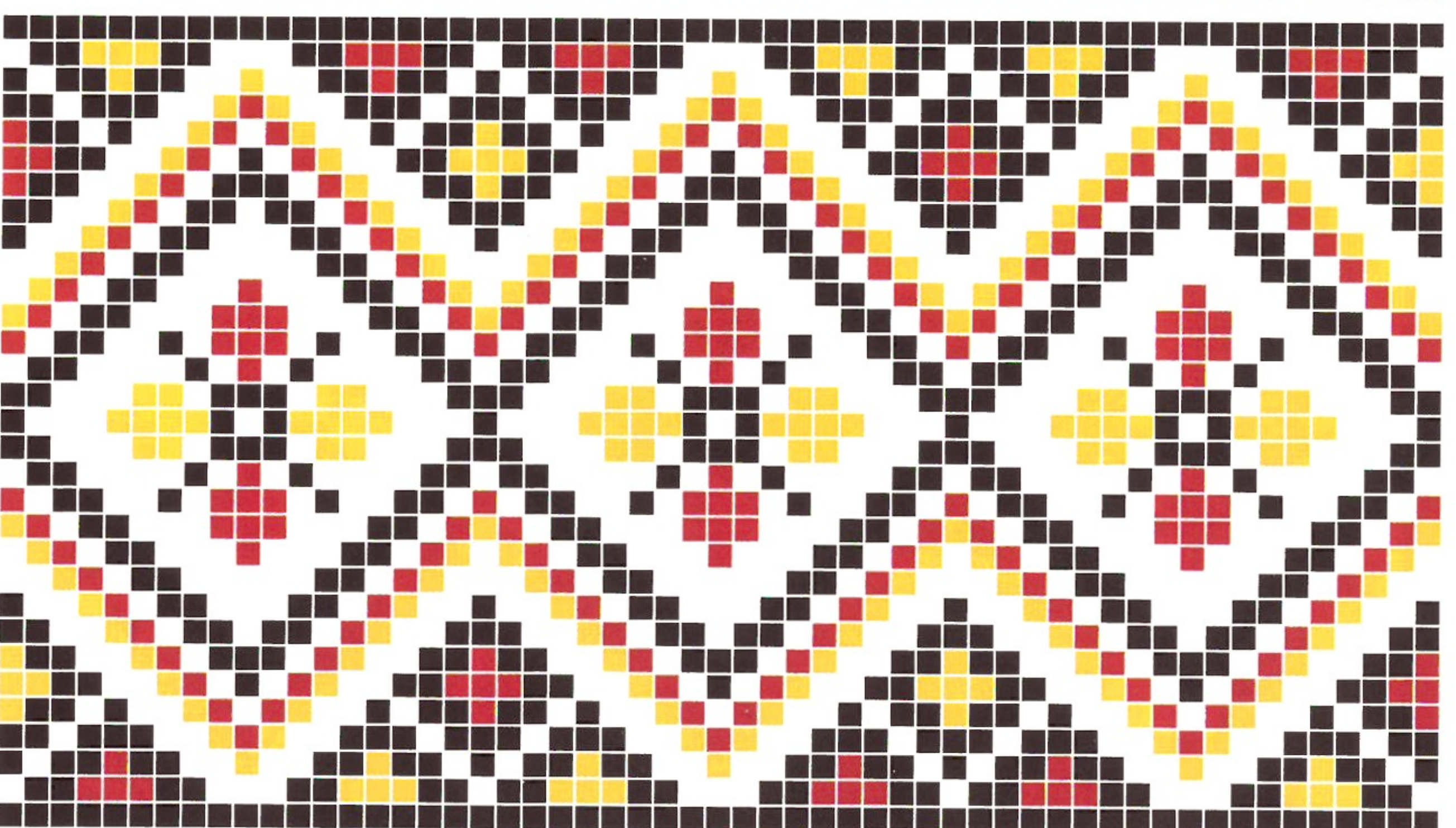
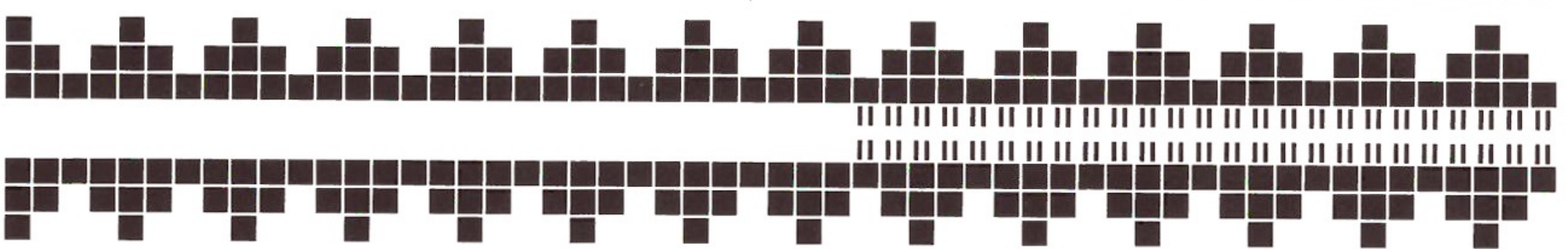
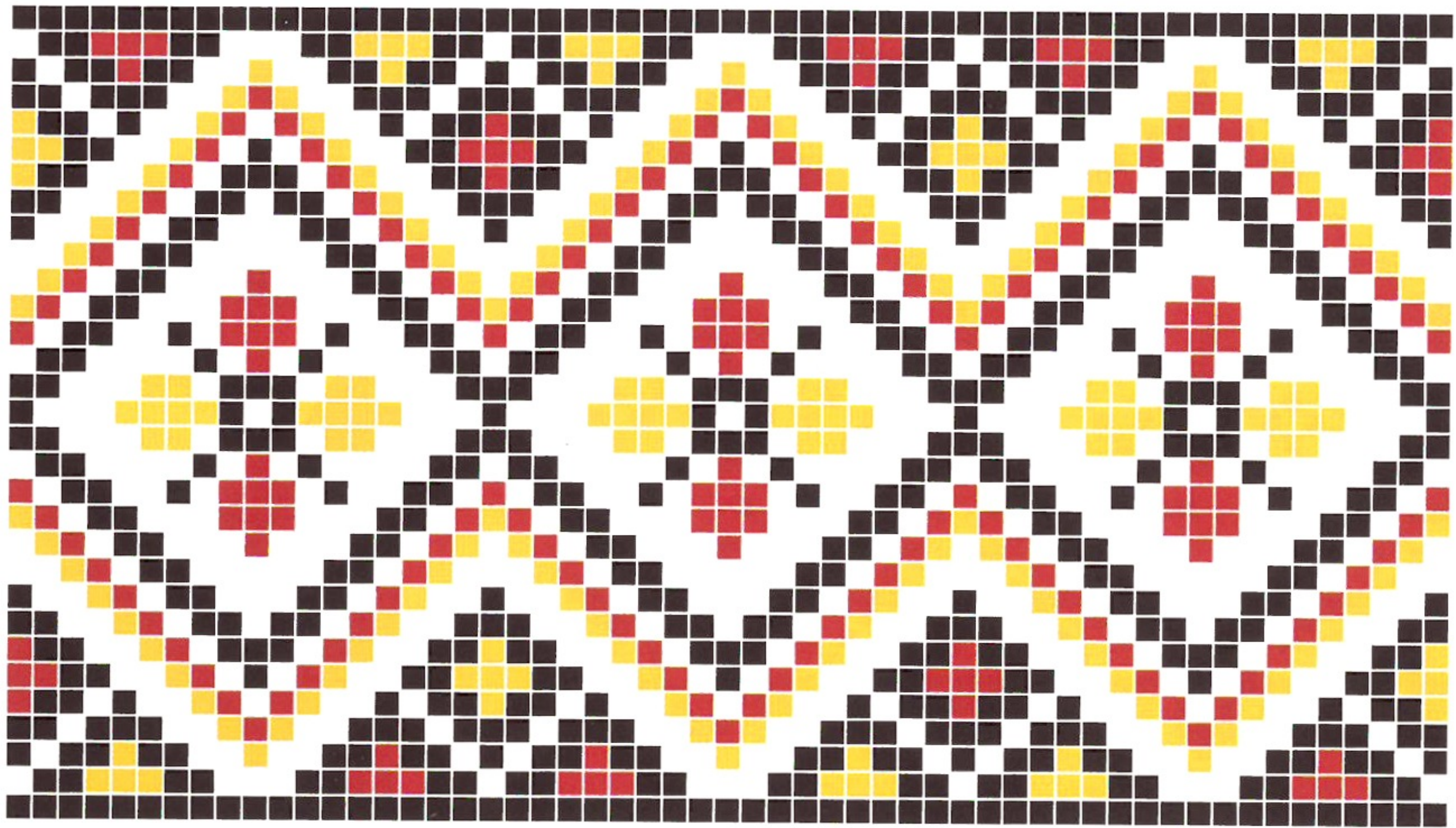
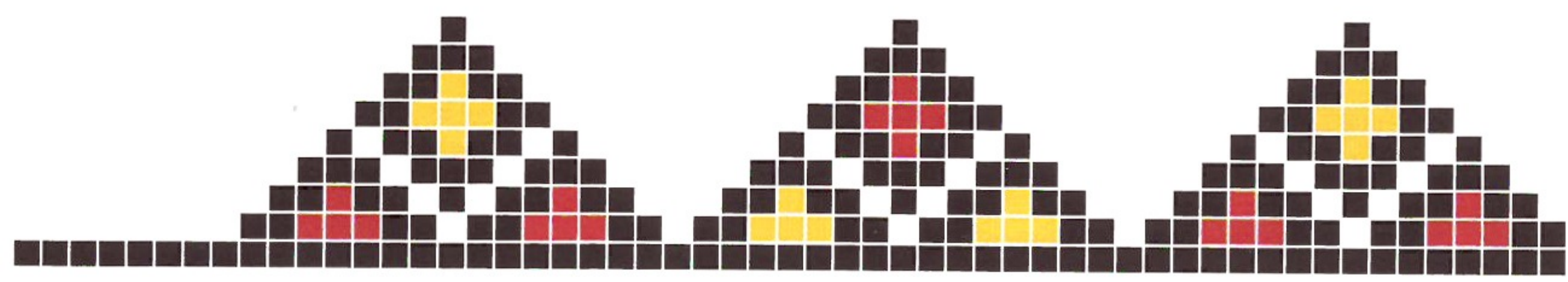
Шви: хрестик, з'єднувальний

3. Манжет

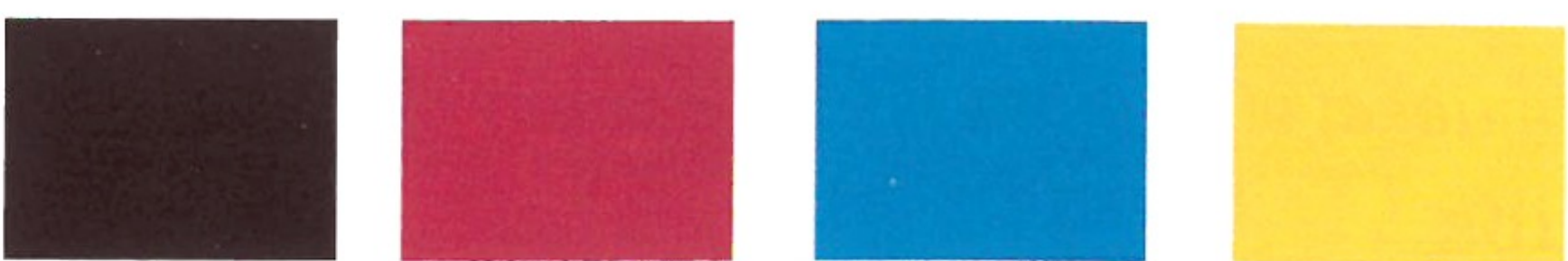
Шви: хрестик, стебнівка

1

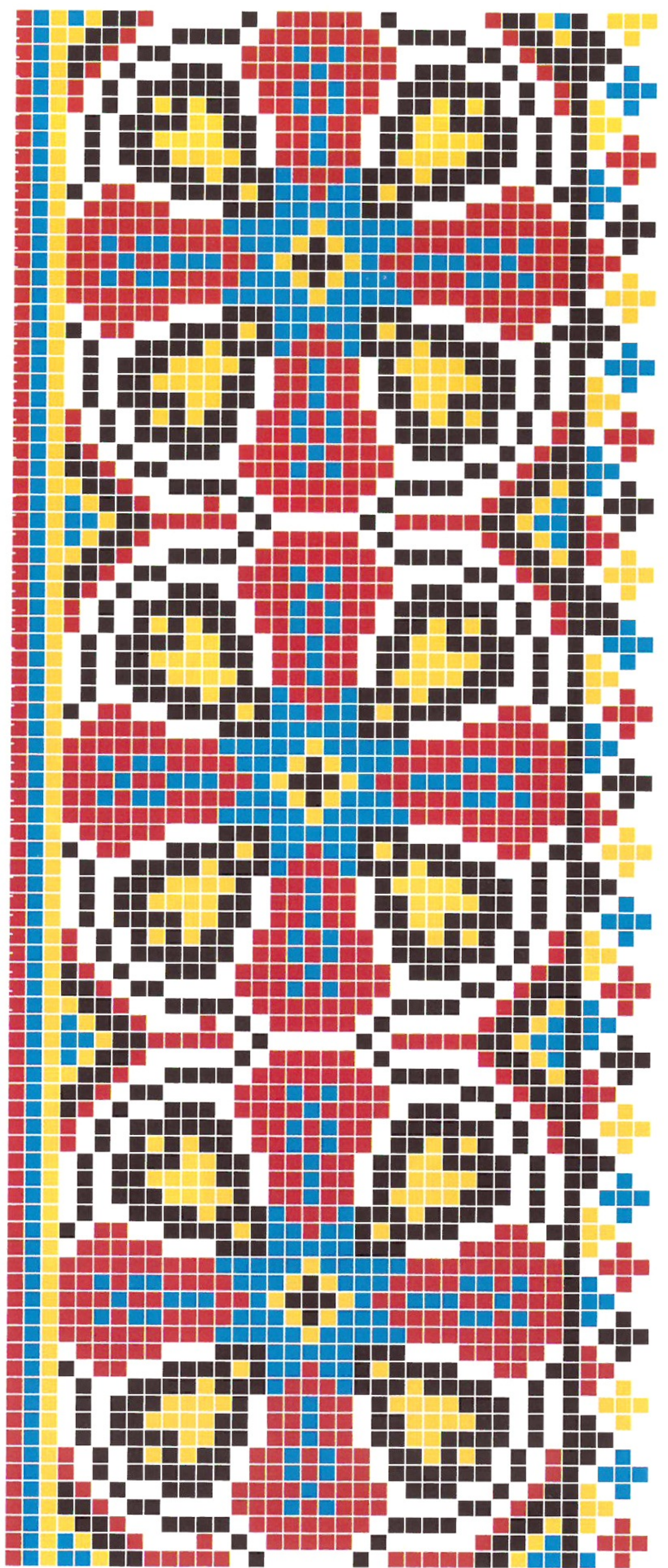

2

- 1. Фрагмент коміра
- 2. Орнамент на рукаві і уставці
- 3. Фрагмент манжета

3

1. Жіноча сорочка з с. Стенятин. Поч. ХХ ст.

Пошита з тонкого льняного домотканого полотна, уставкова. Збирана навколо горловини. Комір великий виложистий, прямокутної форми. Прямі рукави дрібнорясовані в широкі прямокутні манжети «дуди». Пазушний розріз глибокий, закладається та застібається гудзиками.

Шви: хрестик, стебнівка, обкидний (зубцювання)

2. Фрагмент коміра

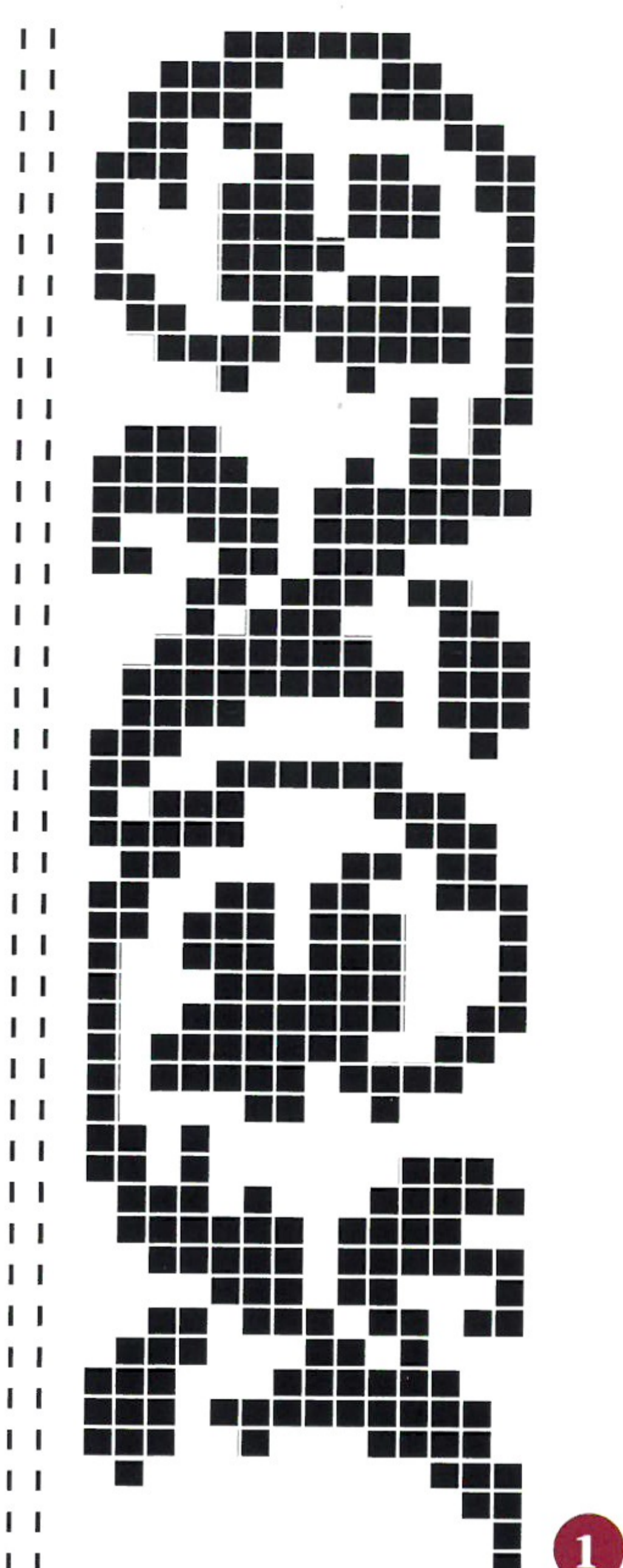
Шви: хрестик, стебнівка

3. Фрагмент рукава

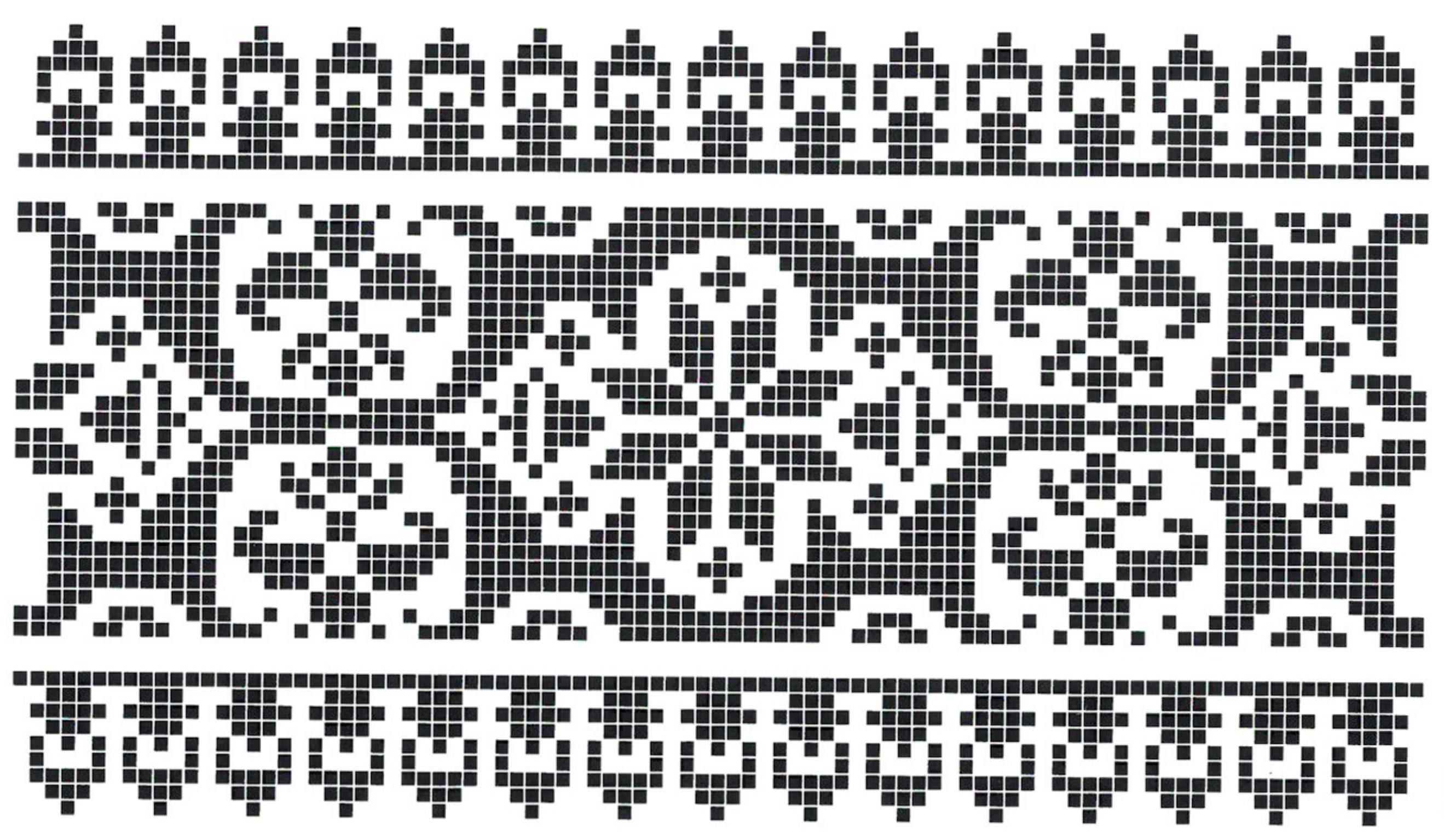
Шви: хрестик, стебнівка

4. Манжет

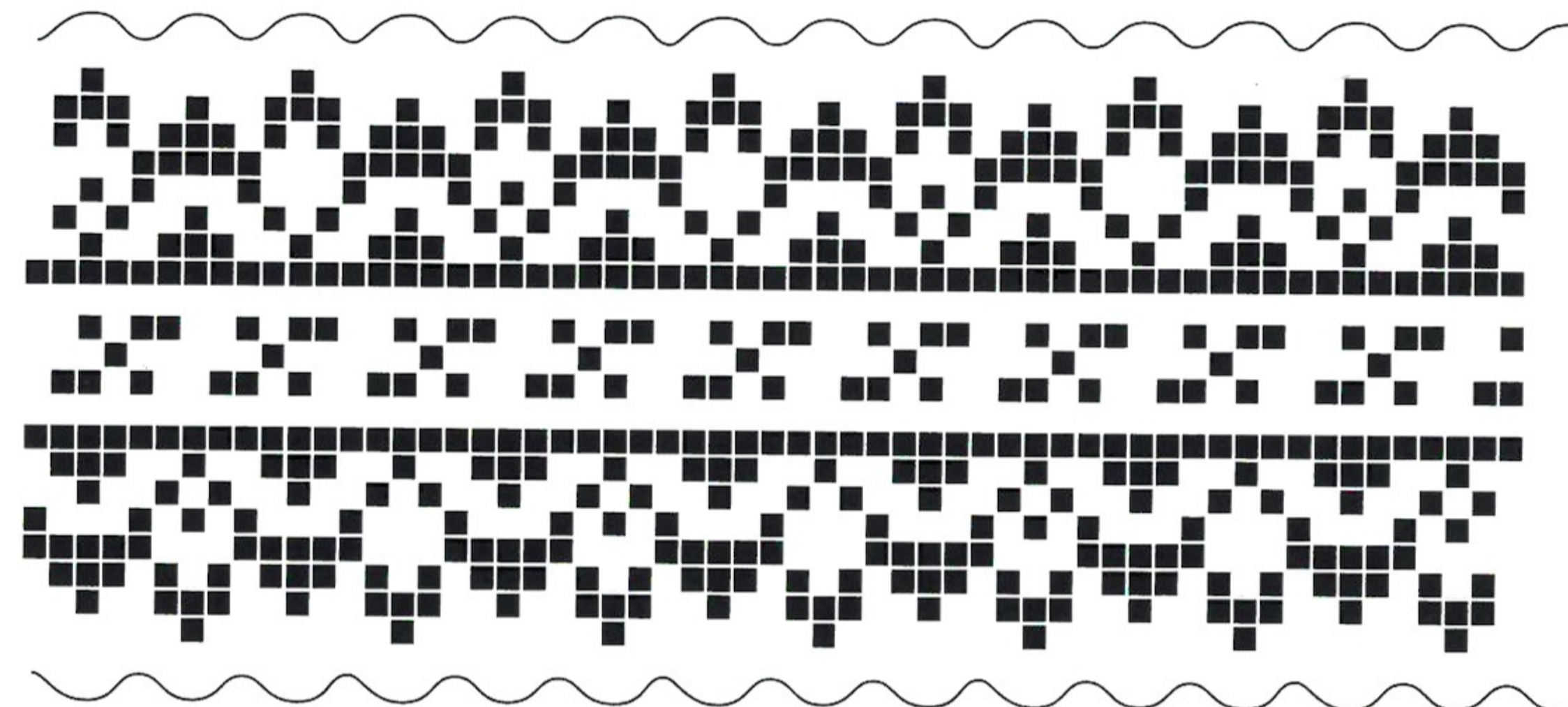
Шви: хрестик, стебнівка і обкидний (зубцювання)

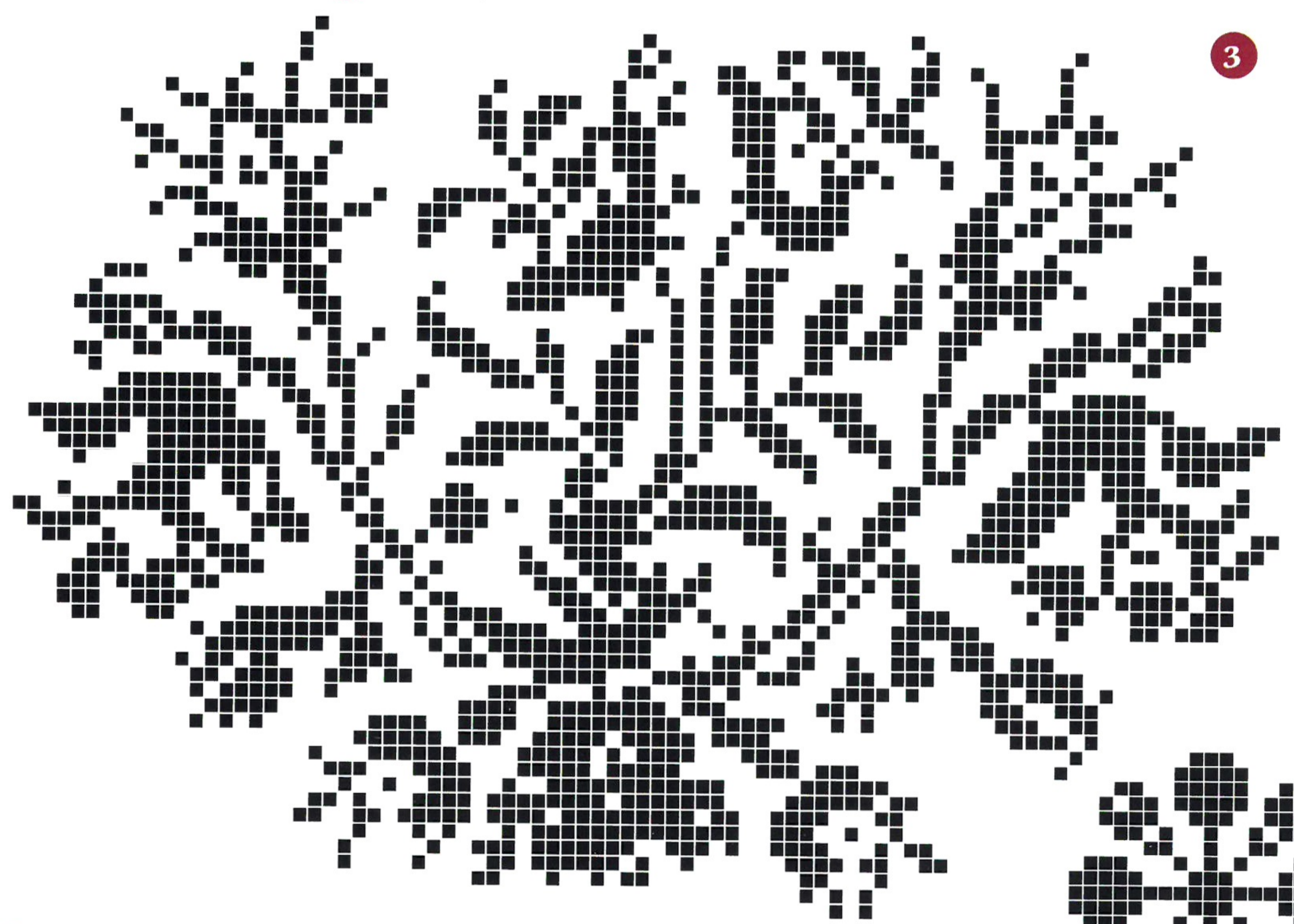
1

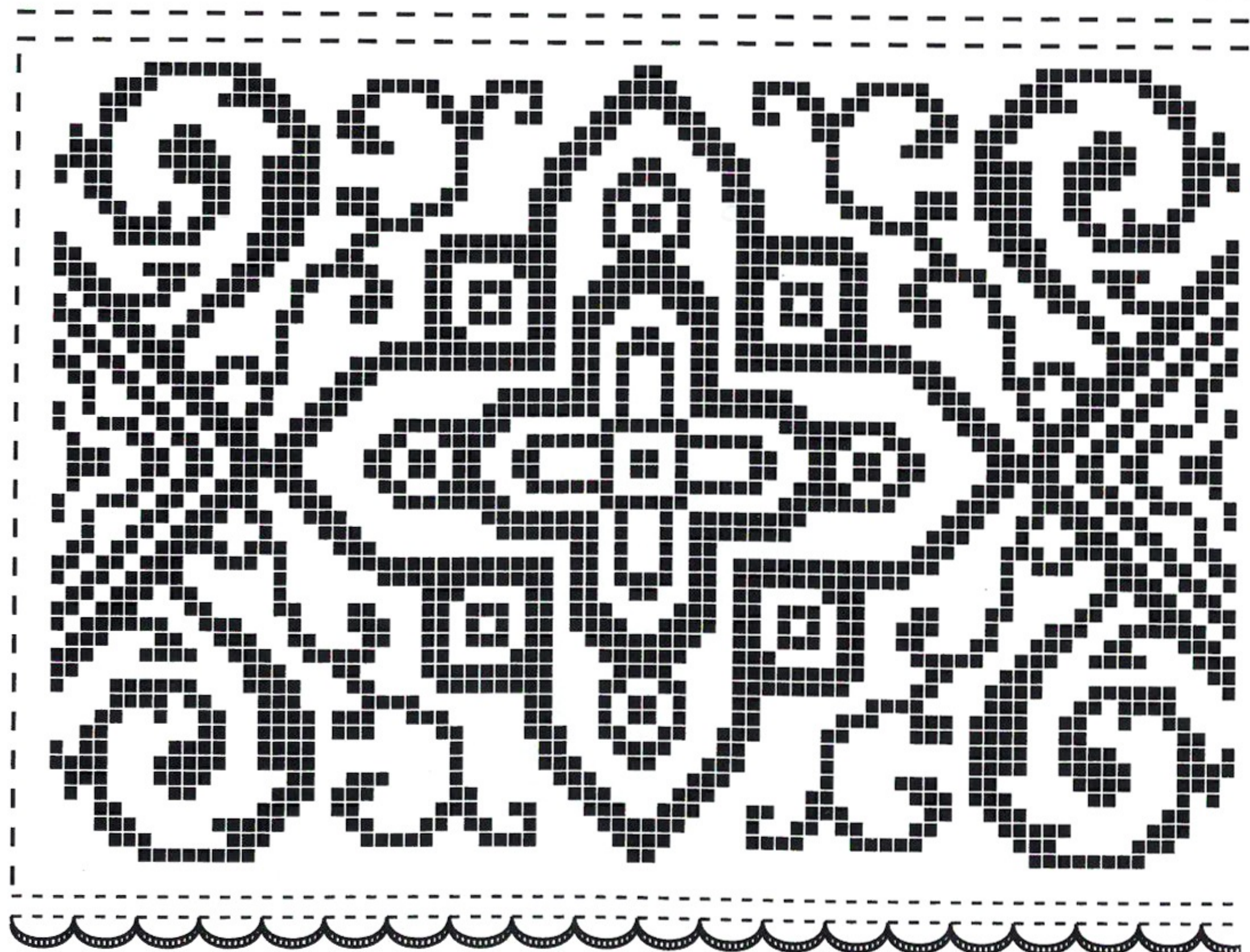
2

3

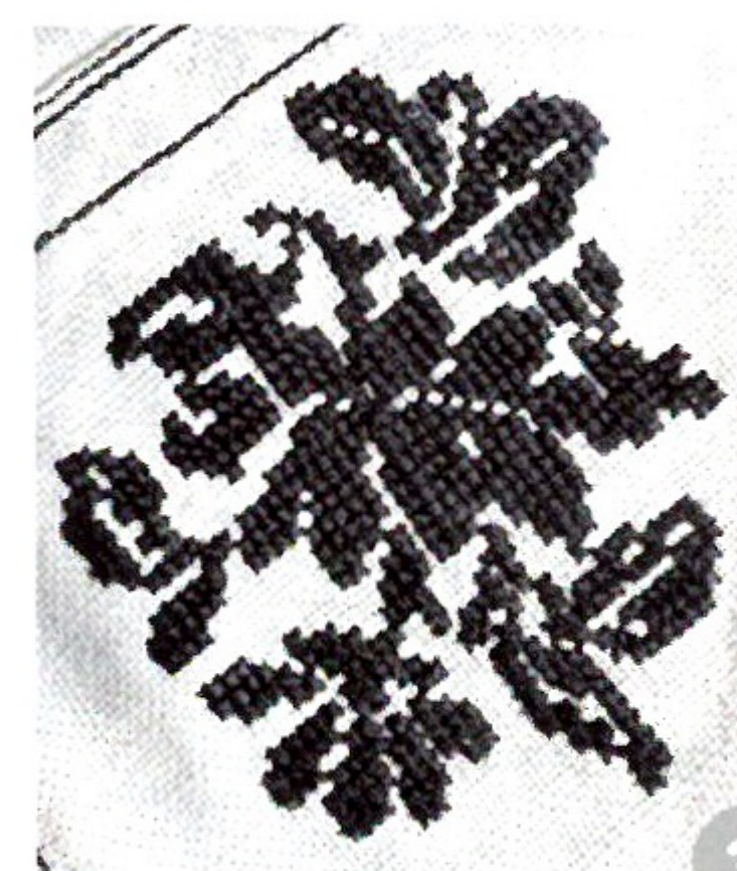
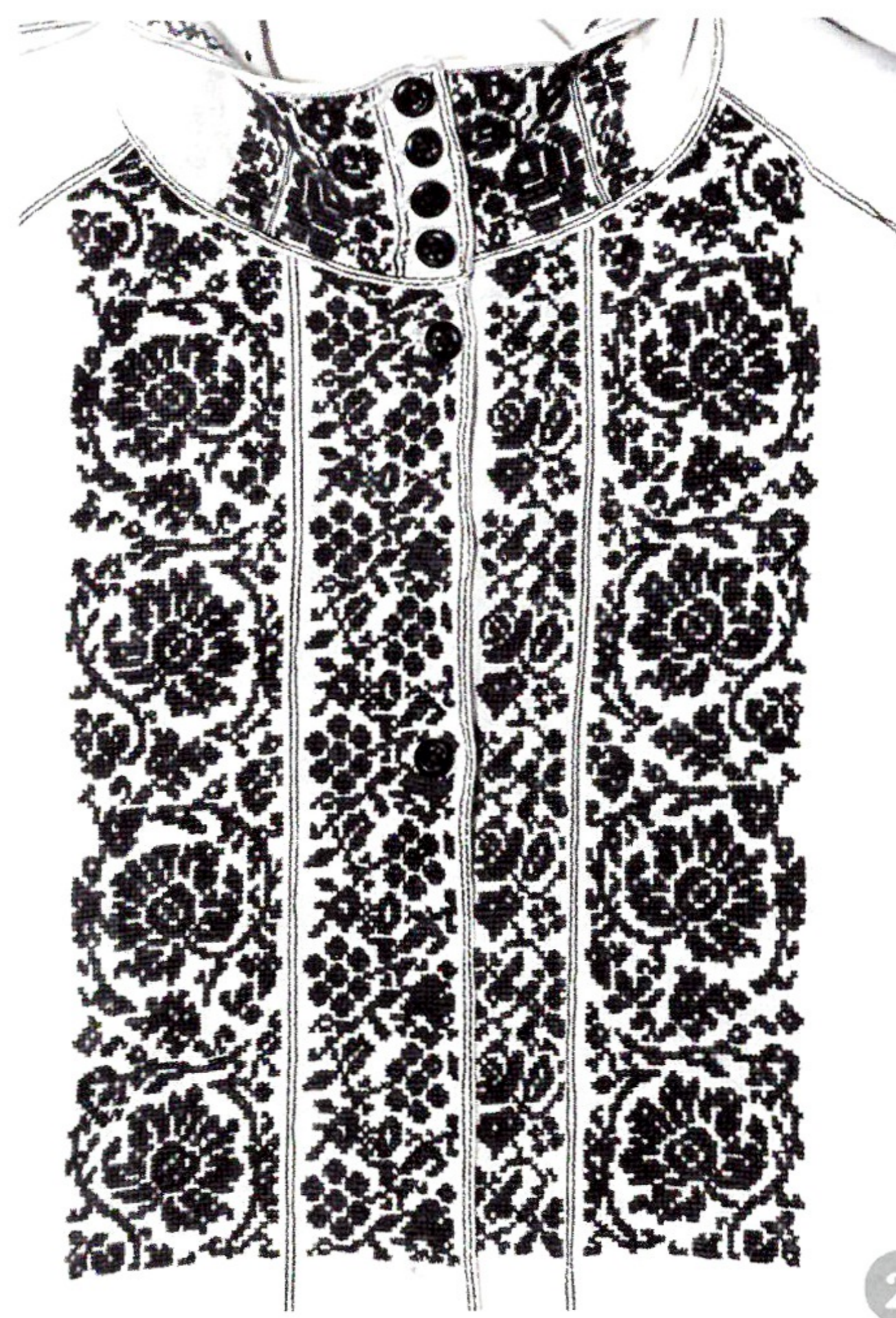

4

5

- 1. Фрагмент коміра
- 2. Орнамент на рукаві і уставиці
- 3. Орнамент на рукаві
- 4. Орнамент на рукаві над манжетом
- 5. Фрагмент манжета

1. Чоловіча весільна сорочка з с. Стенятин. Поч. XX ст.

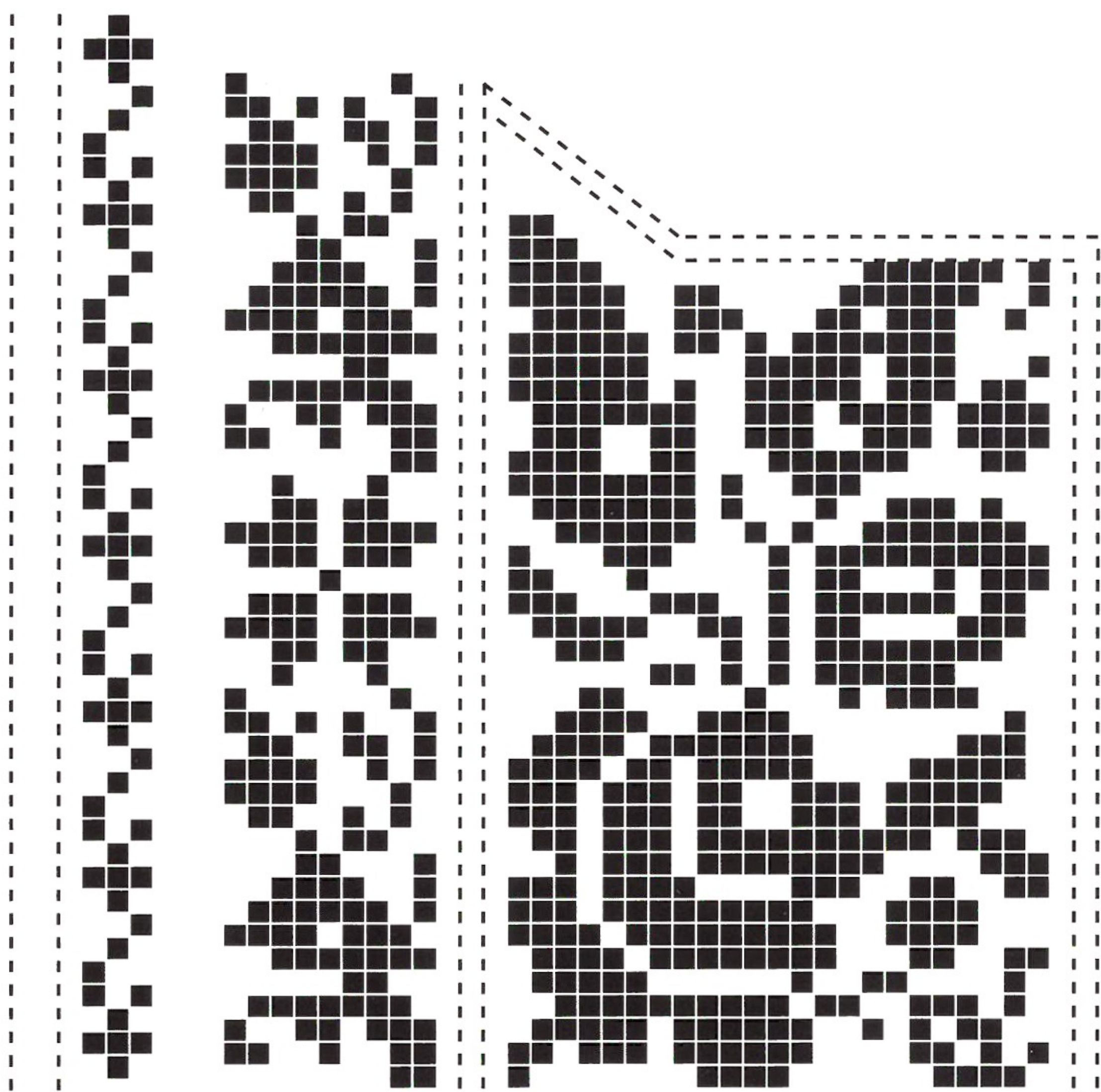
Пошита з тонкого льняного домотканого полотна, уставкова. Виложистий комір прямокутної форми зі стійкою. Прямі рукави дрібнорясовані в широкі прямокутні манжети «дуди». Пазушний розріз глибокий, закладається та застібається гудзиками. Пазушний розріз рясно оздоблений вишивкою з рослинним орнаментом. Шви: хрестик, стебнівка, обкидний

2. Пазуха

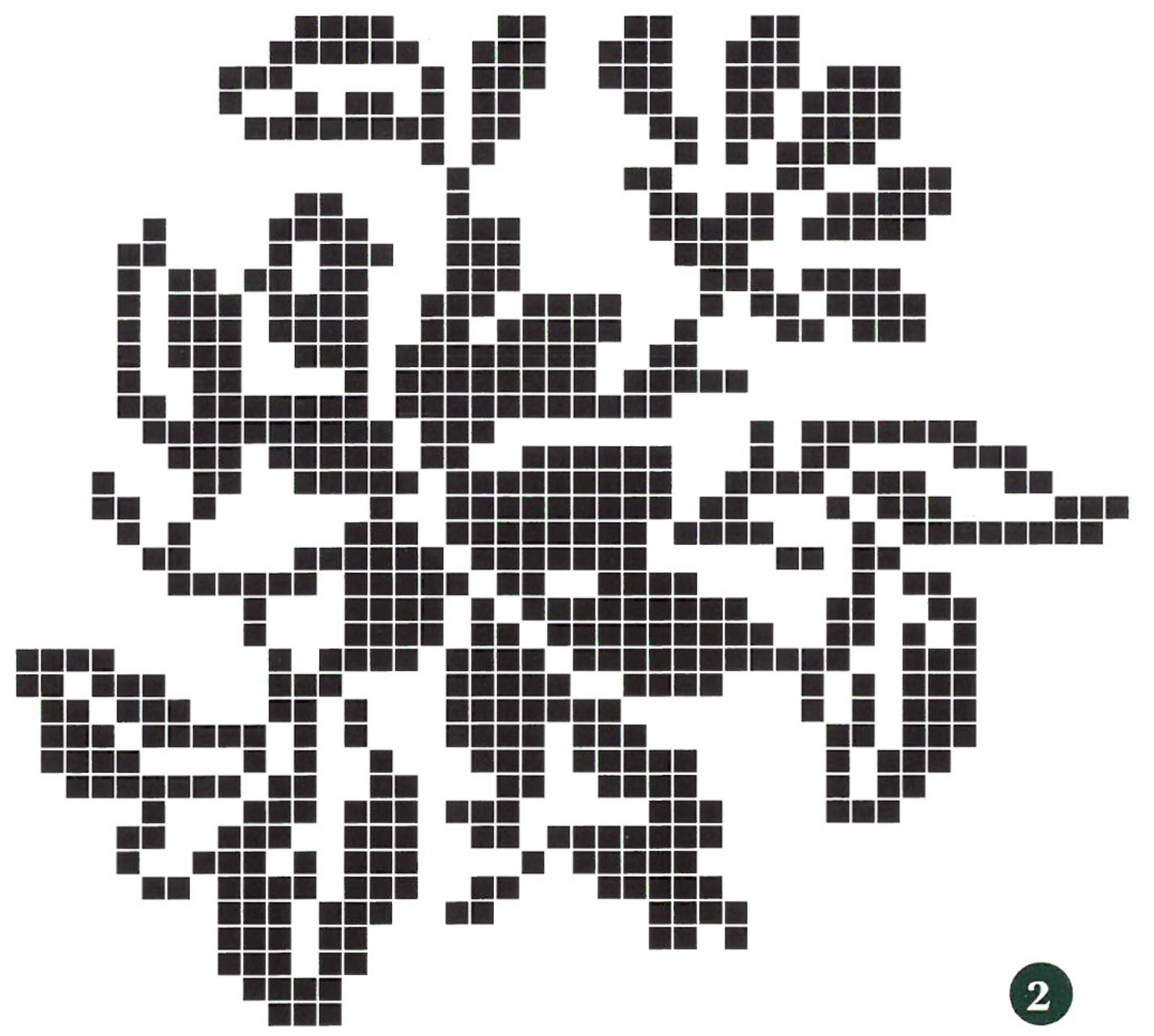
Шви: хрестик, стебнівка

3. Орнамент на нашитій плечовій частині. Шви: хрестик, стебнівка

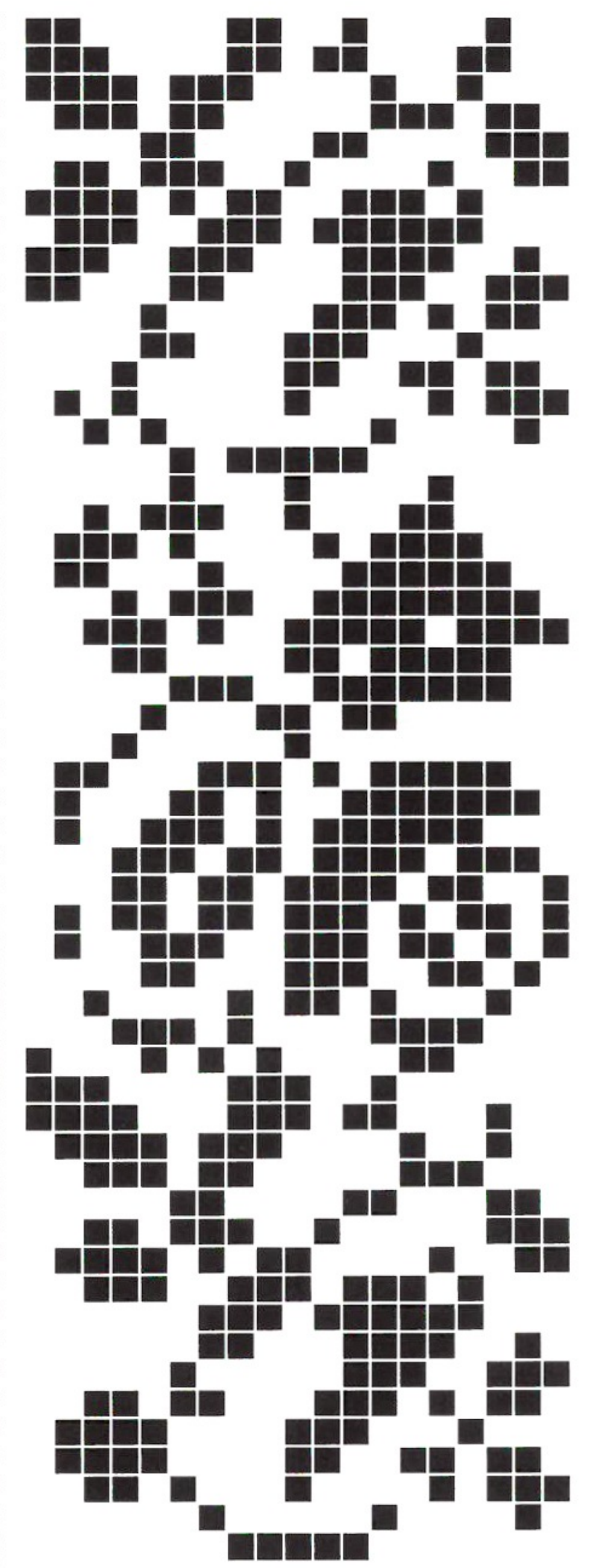
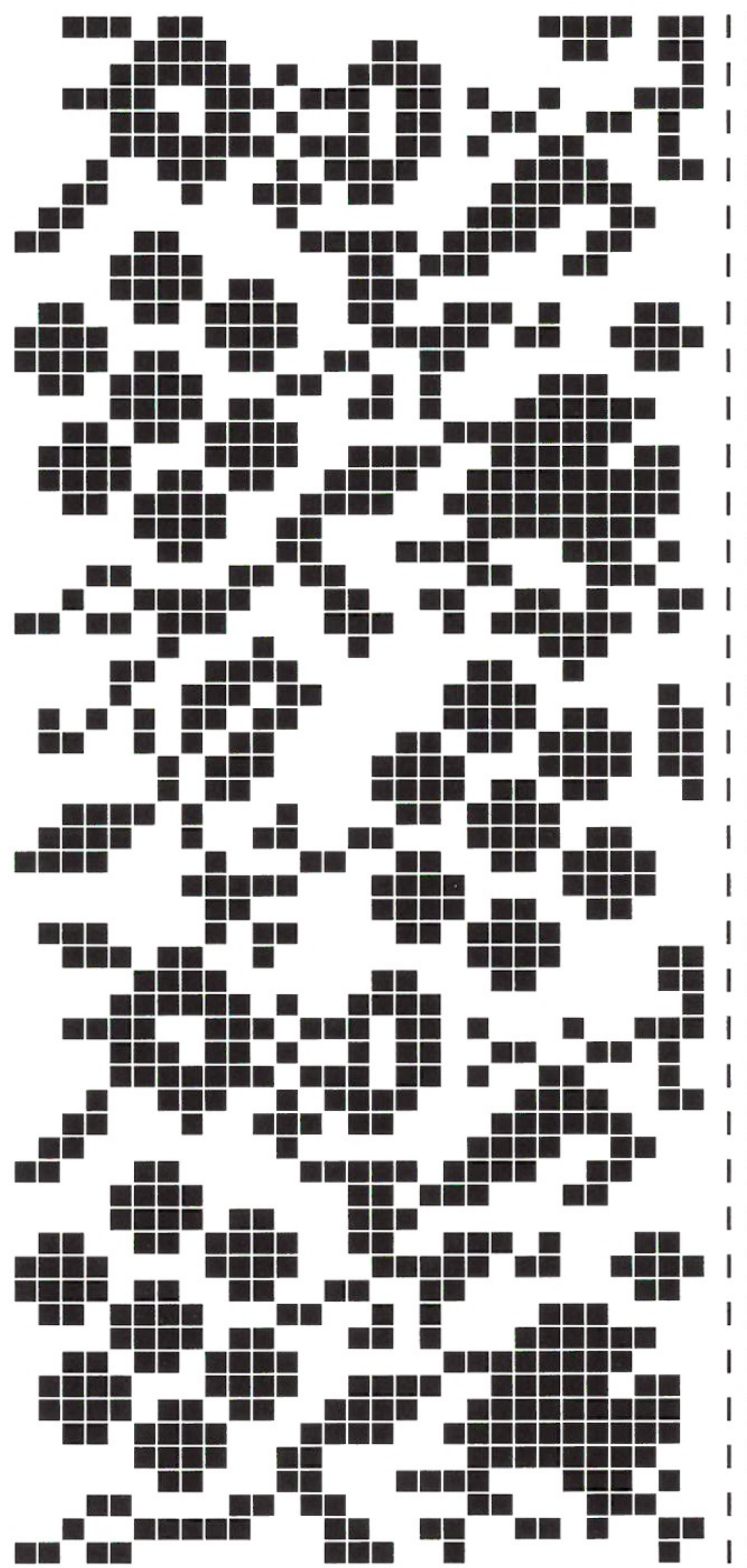
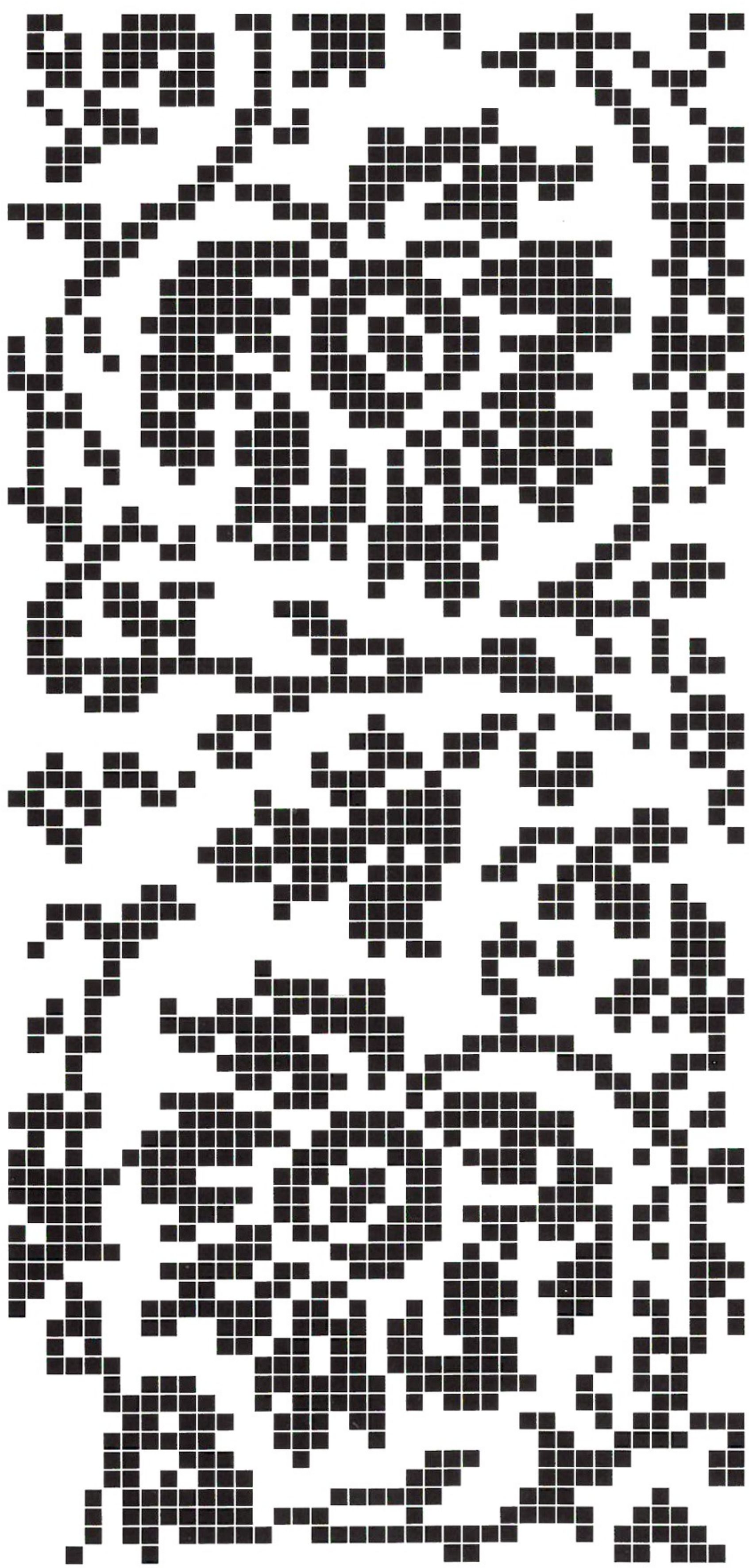
4. Фрагмент манжета. Шви: хрестик, стебнівка і обкидний

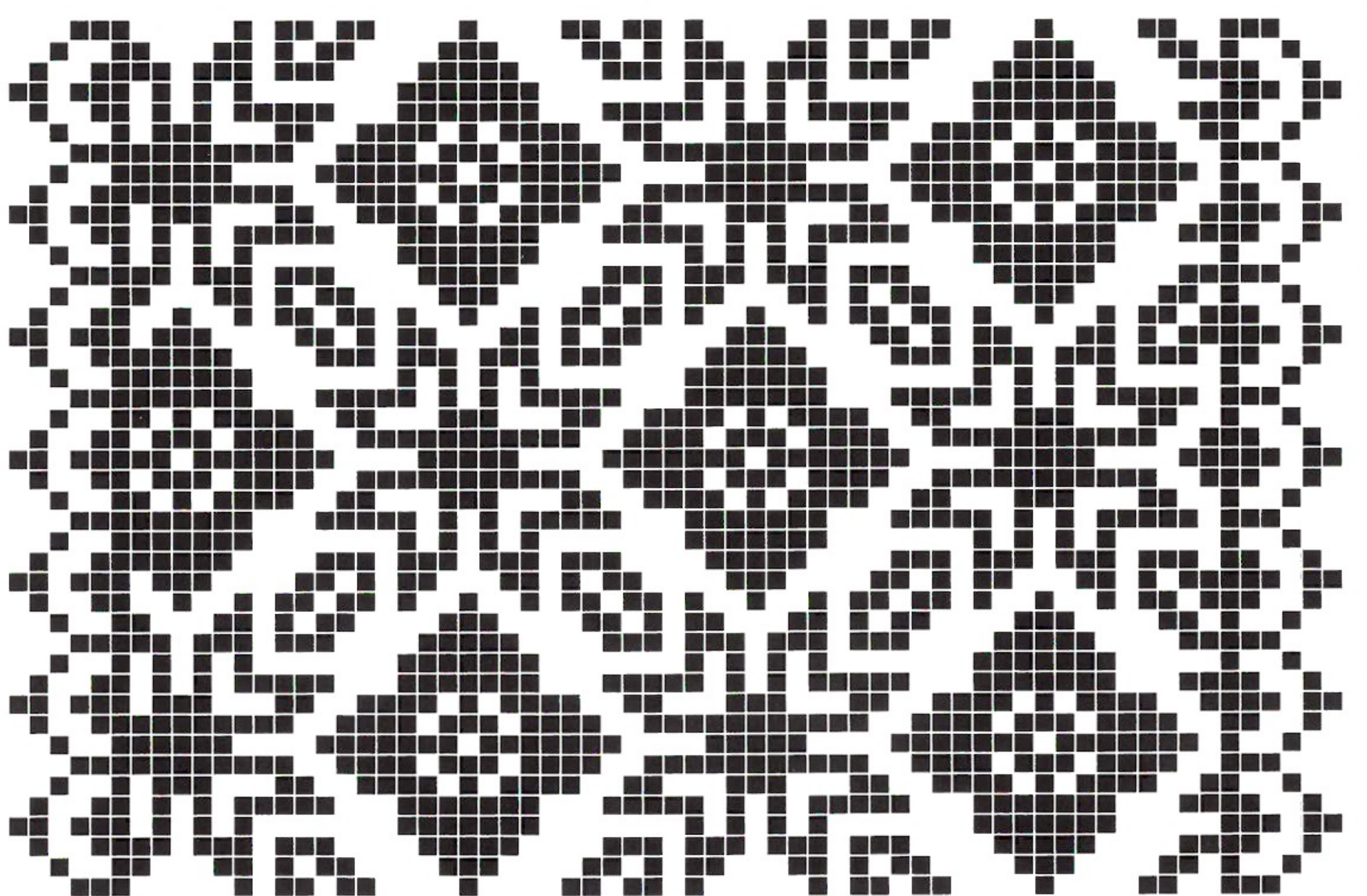
1

2

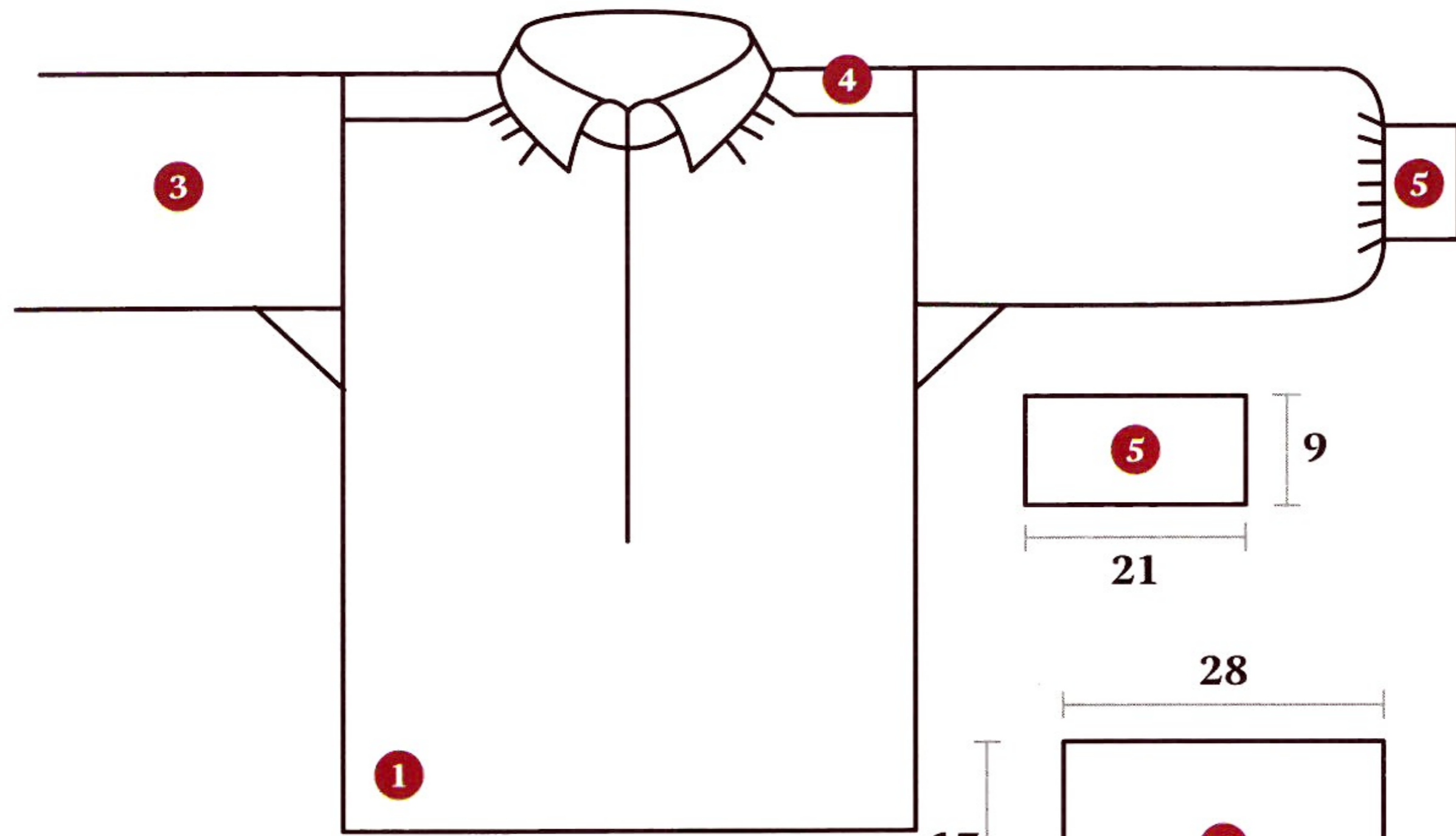
3

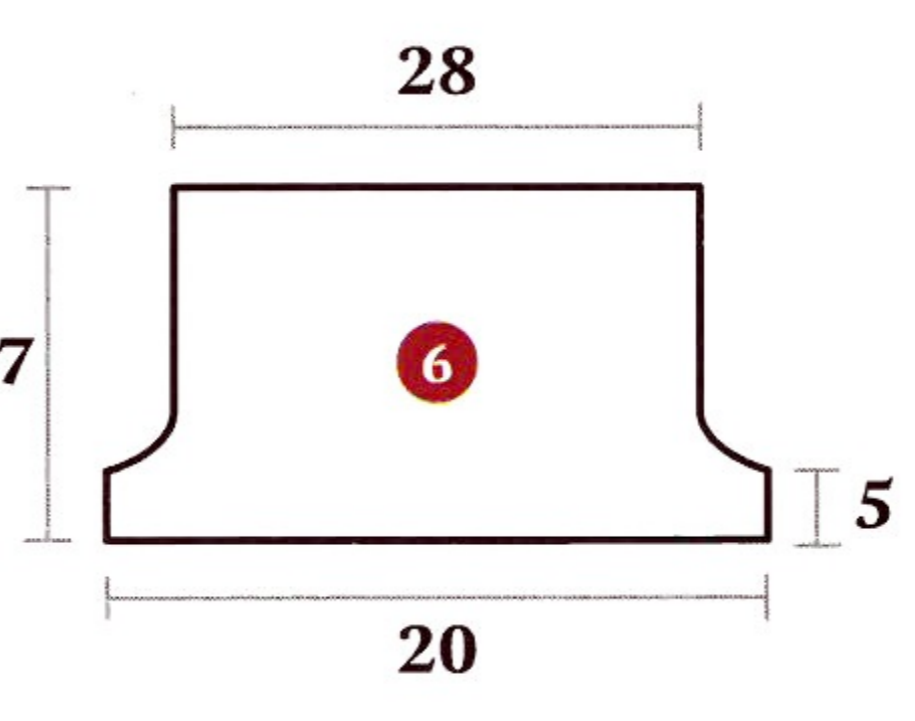
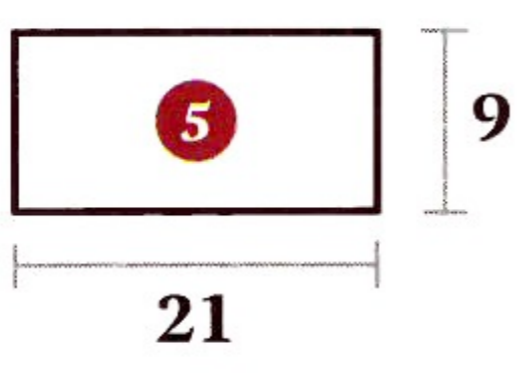
4

1. Фрагмент коміра і стійки
2. Орнамент на плечовій частині
3. Орнамент на пазушному розрізі
4. Фрагмент манжета

Схема крою чоловічої весільної сорочки пунікоподібного крою па уставкової

- 1 Пілка переду
- 2 Пілка спинки
- 3 Рукав з підрукавним клином
- 4 Нашита плечова частина
- 5 Манжет
- 6 Виложистий комір зі стійкою

- 1 Пілка переду
- 2 Пілка спинки
- 3 Рукав з підрукавним клином
- 4 Уставка
- 5 Манжет
- 6 Вузький стоячий комір

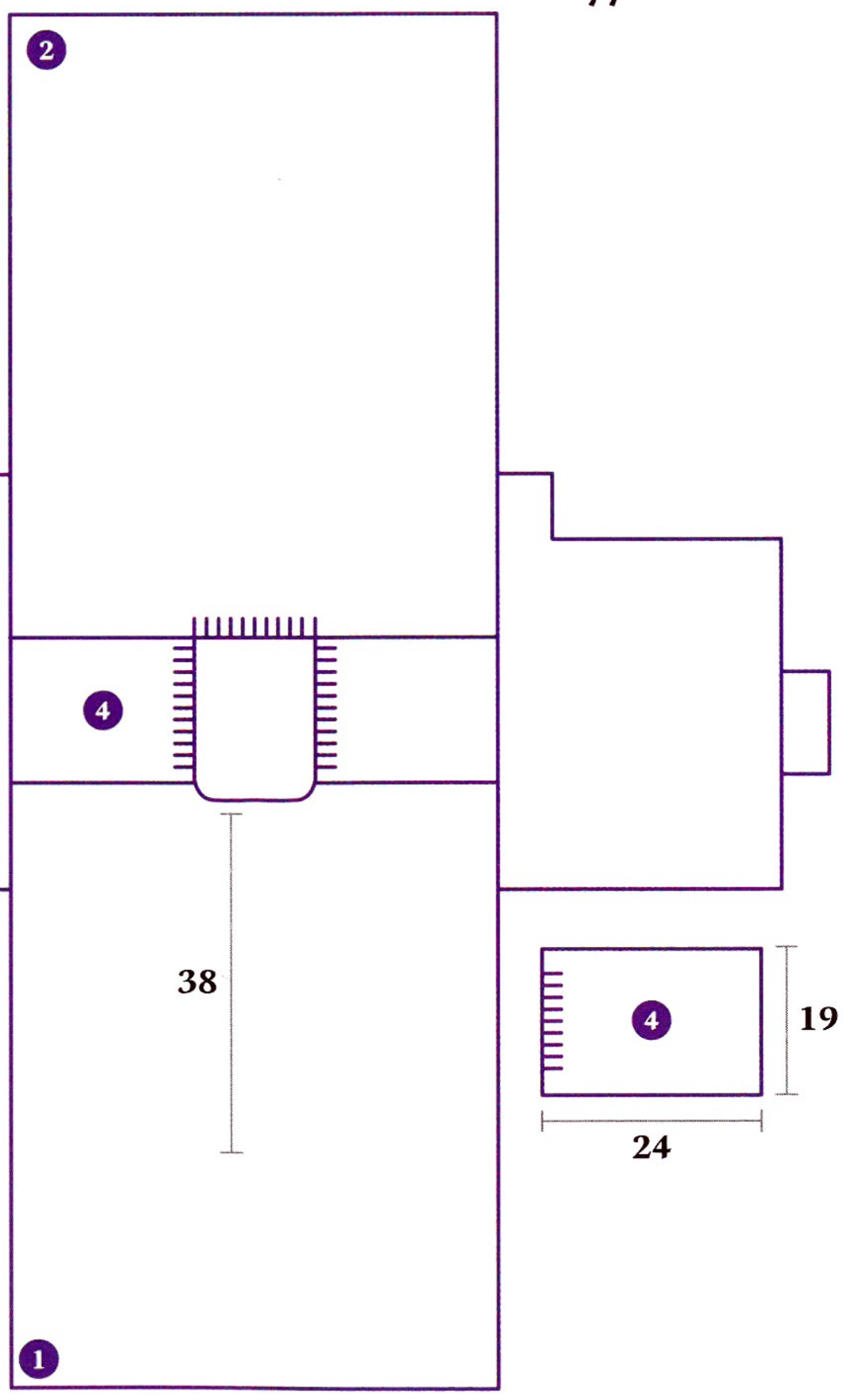
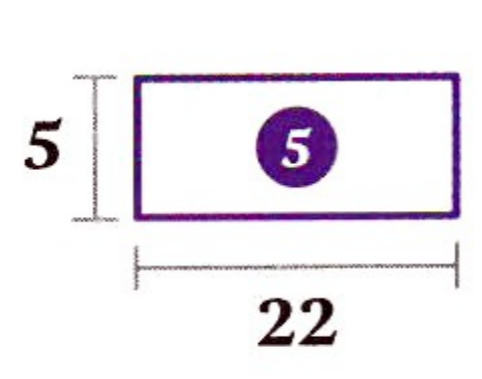
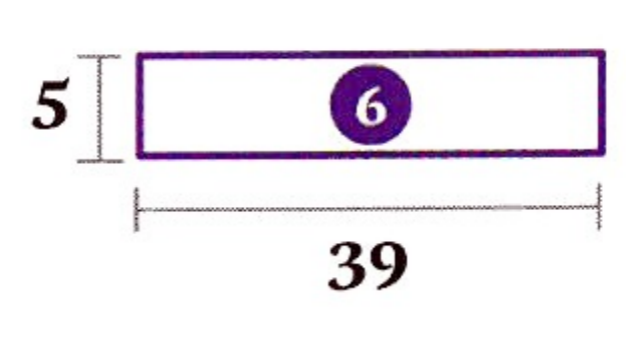
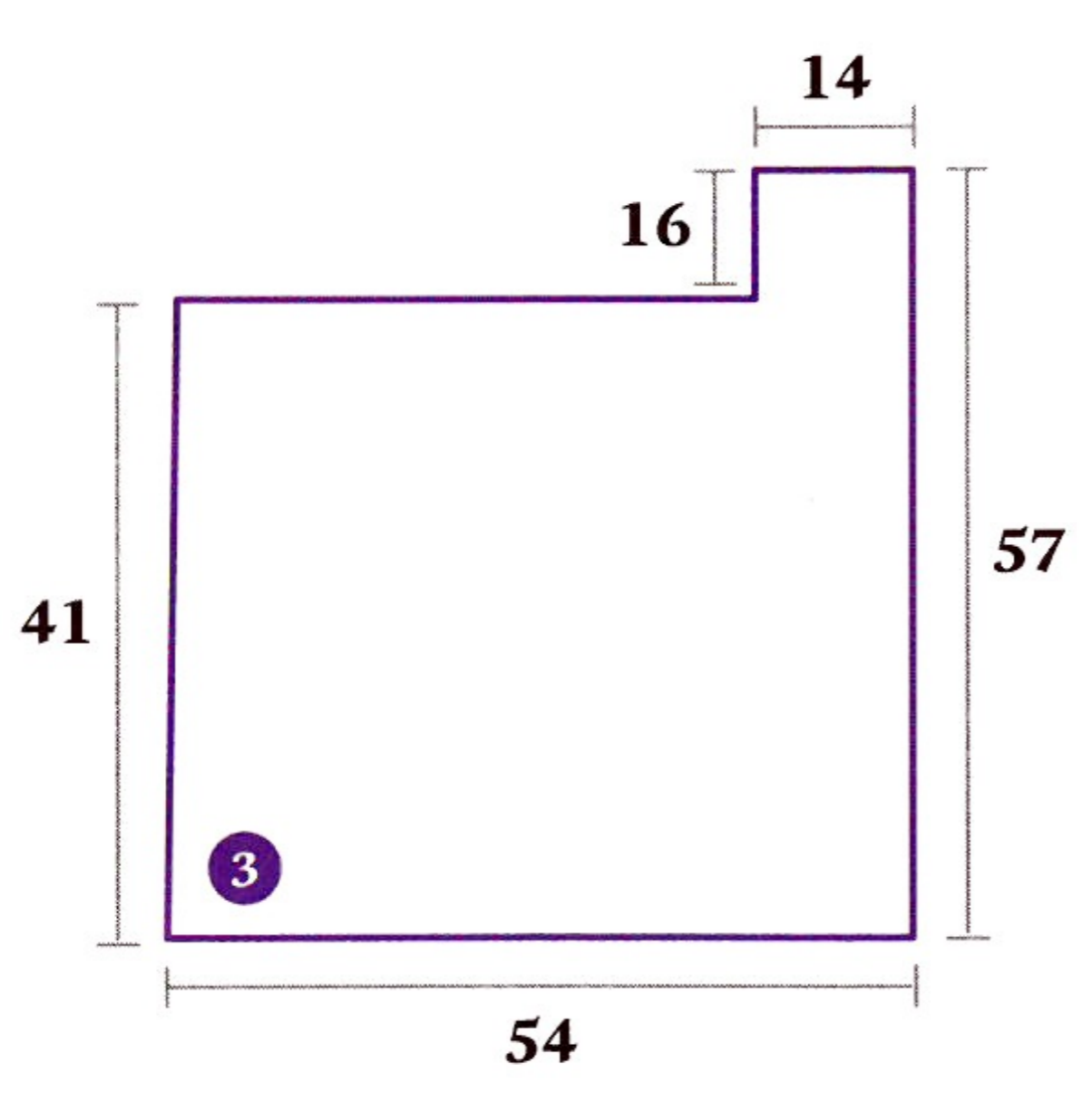
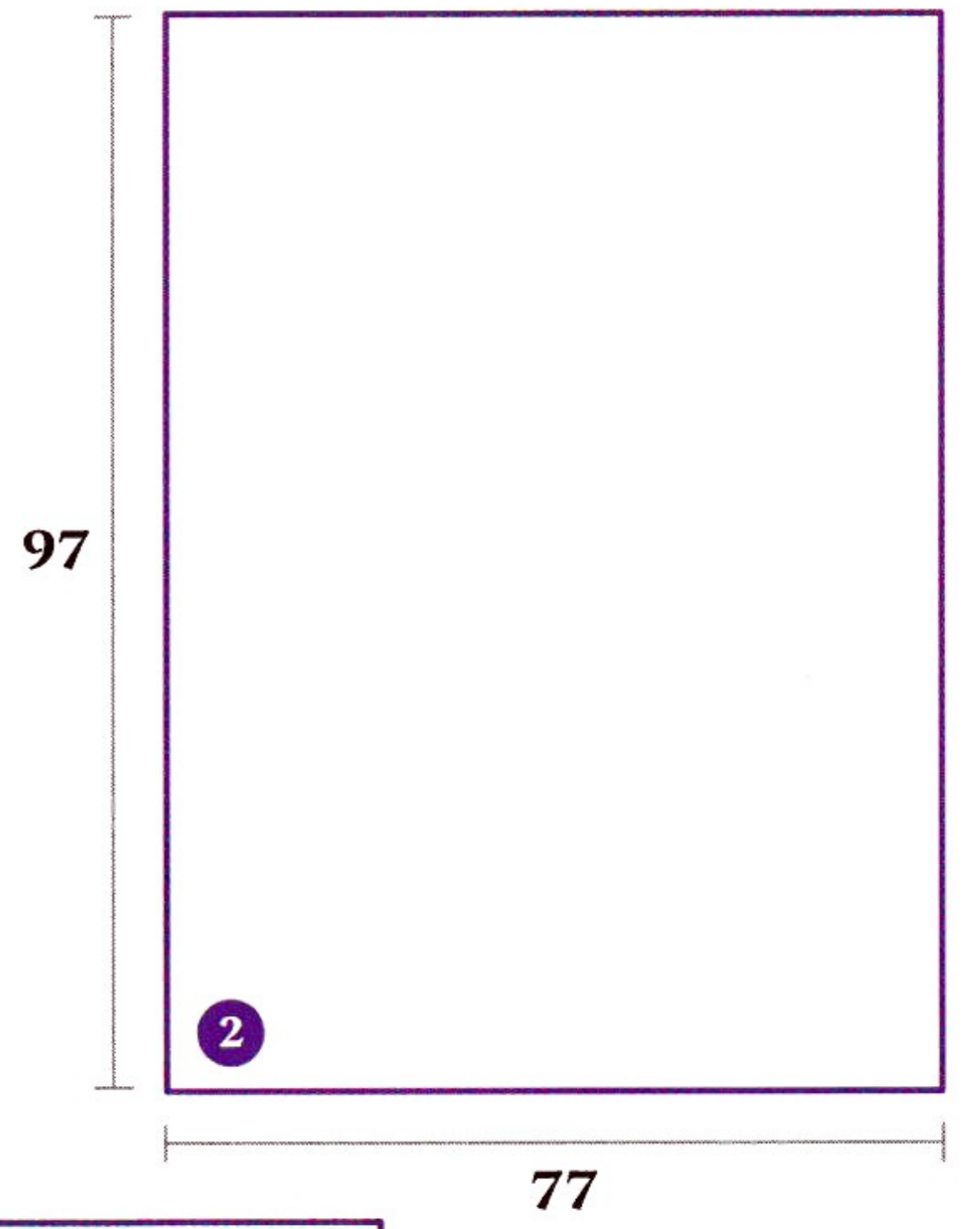
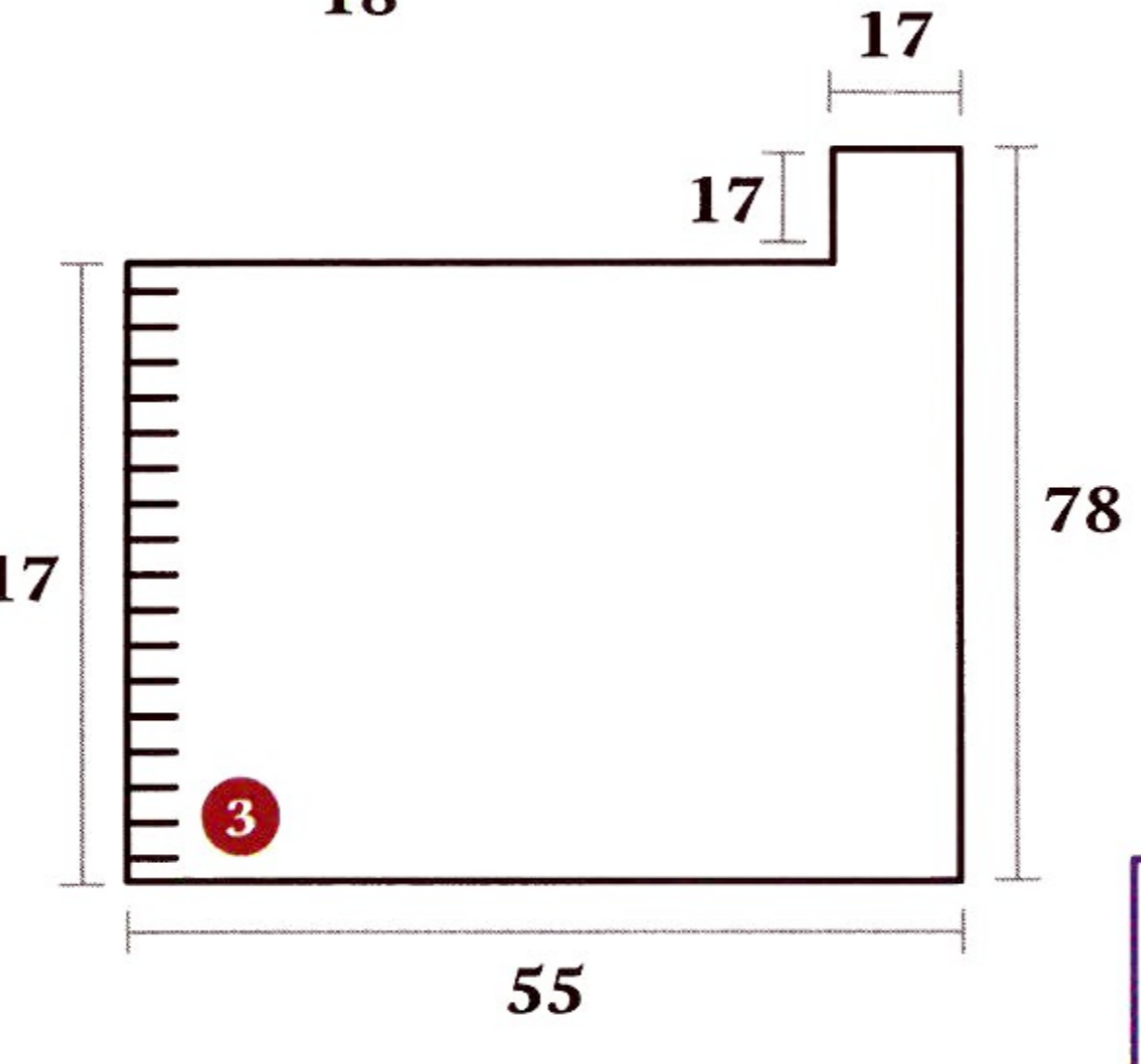
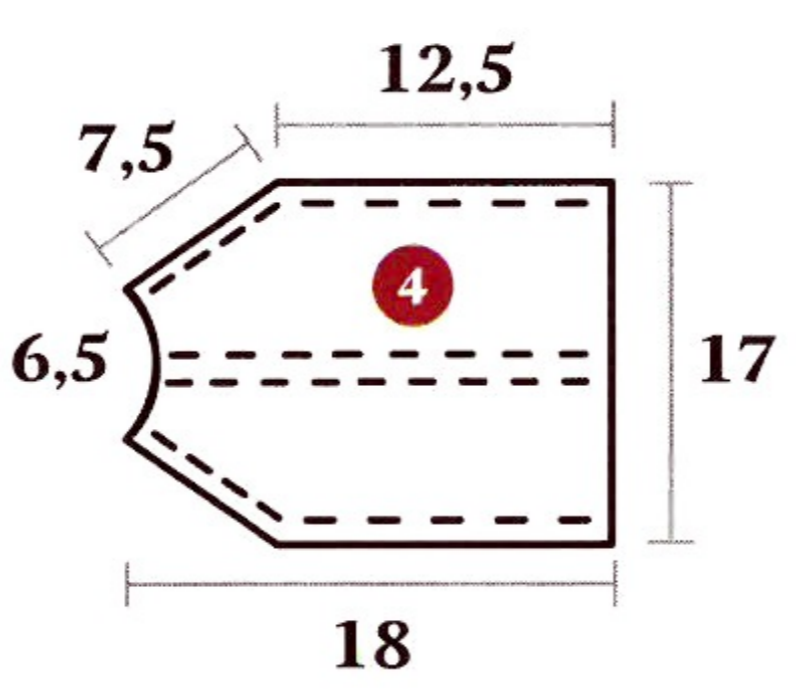
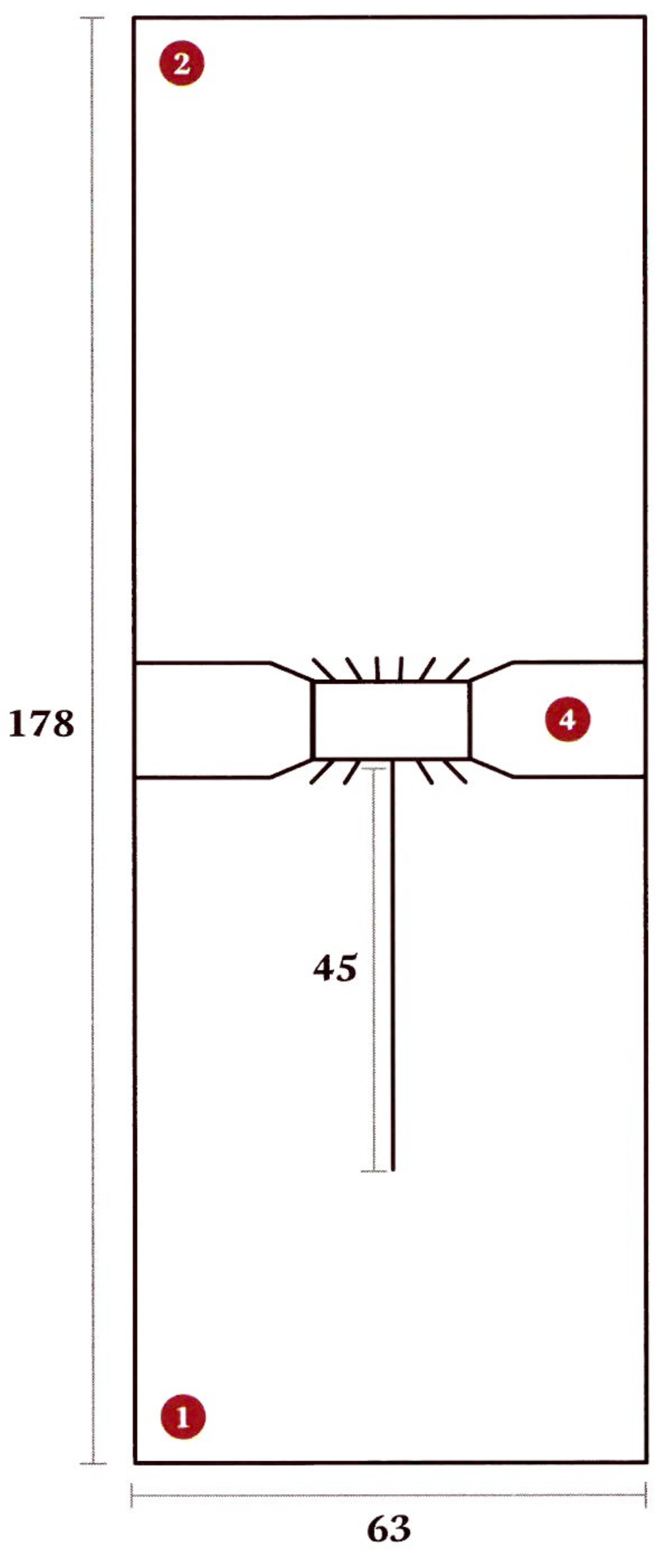
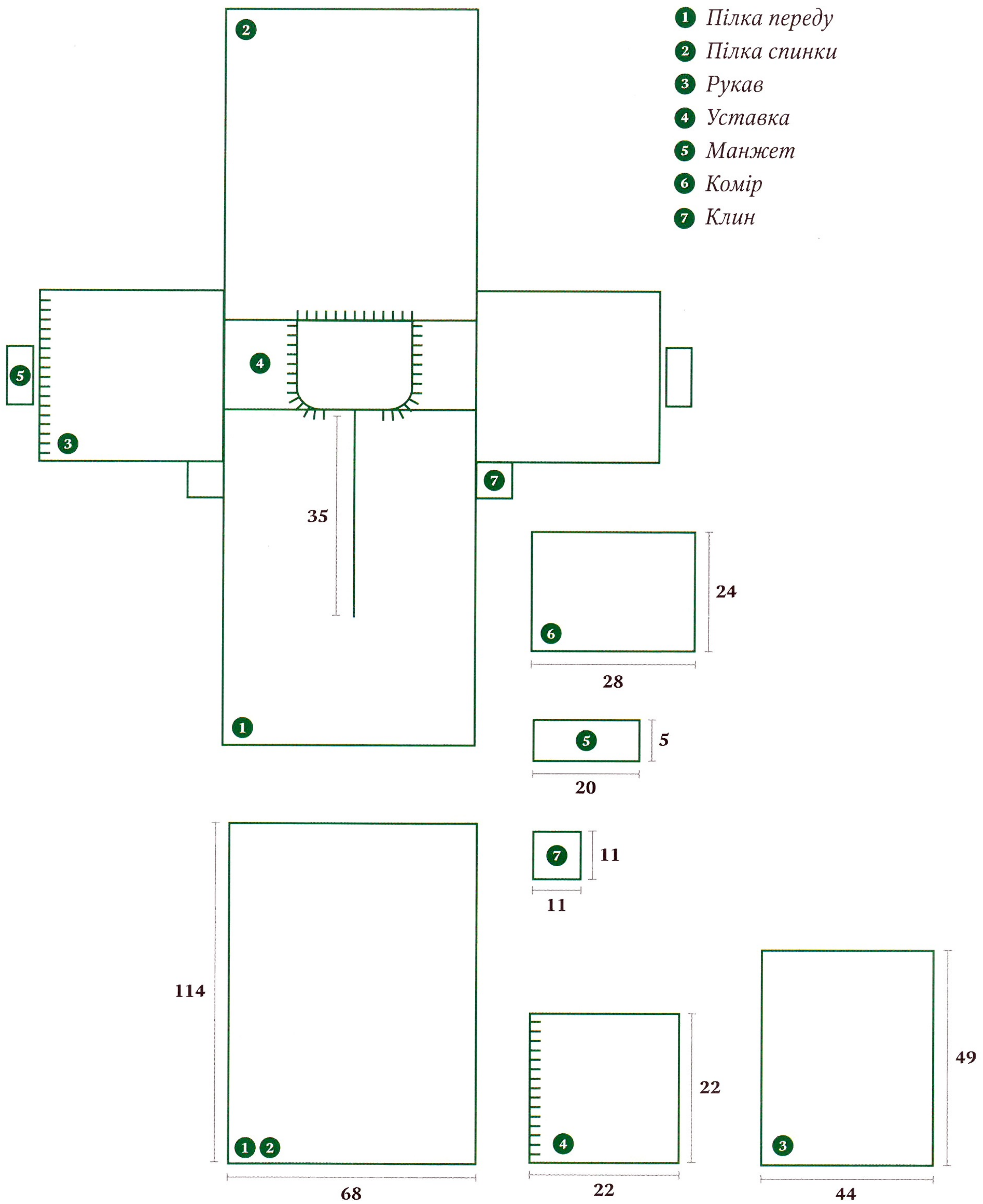

Схема крою жіночої уставкової сорочки

- 1 Пилка переду
- 2 Пилка спинки
- 3 Рукав
- 4 Уставка
- 5 Манжет
- 6 Комір
- 7 Клин

Scan by Tetyanka

Історико-краєзнавче видання

«Сокальська вишивка»

З ФОНДІВ МУЗЕЮ
НАРОДНОЇ АРХІТЕКТУРИ
ТА ПОБУТУ У ЛЬВОВІ

Видавець:

Юрій Николишин

Заступник директора:

Святослав Шот

Редактор:

Ілько Лемко

Тамара Андрієвська

Автор концепції:

Роман Назаровець

Автор, упорядник, підготовка матеріалів:

Наталія Гаврилів

Дизайн, верстка, підготовка матеріалів:

Наталія Крістева

Фото:

Руслан Сірий

Іван Шумик

Святослав Фот

Свідоцтво держреєстру: серія ДК № 3684 від 27.01.2010 р.

Підписано до друку 21.12.2017 р.

Формат 60x84/8. Папір крейдов. Друк офсетн. Гарнітура OctavaC

Умовн. друк. арк. 3,26. Умовн. фарбовідб. 13,5. Обл. вид. арк. 3,0

Наклад 1000 прим.

ПП «Видавництво «АПРІОРИ»

79010, м. Львів, Сквороди, 4/1

тел/факс: (032) 235 62 18

тел. моб: 095 645 42 55, 067 314 05 10

Для листування: 79000, м. Львів, а/с 242

e-mail: apriori.knyga@gmail.com

www.apriori.lviv.ua

Stany Tetyanka

 априорі
видавництво

ISBN 978-617-629-280-7

9 786176 292807